

Duhovno življenje

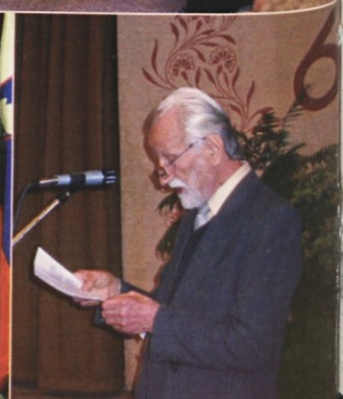
BUENOS AIRES LETO 76 +++ 11 • NOVEMBER 2009

Diamantna maša dr. Mirka Gogala v cerkvi Marije Pomagaj v nedeljo, 30. avgusta - Foto: Lučka Oblak Čop

V nedeljo, 23. avgusta, je Društvo Slovencev v Mendozi proslavilo 60-letnico svojega obstoja - Foto: Božidar Bajuk

ŠKOF ROŽMAN BO VEDNO ŽIV

JURE RODE

OKVIR NJEGOVEGA ŽIVLJENJA

Škof dr. Gregorij Rožman je bil rojen 9. marca 1883 v Dolinčicah, župnija Šmihel pri Pliberku na Koroškem. Bil je šesti in najmlajši otrok Franca Rožmana in Terezije, rojene Glinik. Osnovno šolo je obiskoval v Šmihelu od leta 1889 do 1895, nato pa nadaljeval šolanje na gimnaziji v Celovcu, kjer je leta 1904 z odličnim uspehom maturiral.

Po maturi je stopil v celovško bogoslovje. 21. julija 1907 ga je celovski škof dr. Joseph Kahn posvetil v mašnika. Novo mašo je imel 4. avgusta 1907 v domači župniji Šmihelu. Leta 1908 je bil kaplan v Borovljah, nato je leta 1909 nadaljeval teološke študije do doktorata na Dunaju leta 1912.

V letih 1912 do 1914 je bil prefekt malega semenišča v Celovcu. 25. septembra 1913 je postal profesor cerkvenega prava in moralke na celovškem bogoslovju. Po koncu prve svetovne vojne je 25. novembra 1919 postal profesor cerkvenega prava na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Veselilo ga je delo z mladino in bil je duhovni vodja telovadne organizacije Orel.

17. marca 1929 je bil imenovan za pomožnega škofa s pravico nasledstva ljubljanskemu škofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču. V škofa je bil posvečen 14. julija 1929. Njegovo škofovsko geslo je bilo: »*Crucis pondus et praemium*« (Križa teža in plačilo). 1. avgusta 1930 pa je po odstopu škofa Jegliča postal redni ljubljanski škof.

5. maja 1945 so ga najožji in zvesti prijatelji

odpeljali v Celovec, da bi mu rešili življenje pred komunisti in da bi mogel tam več narediti za svoj narod. Nato so ga angleške zasedbene oblasti konfirirale v Celovcu. Z ameriško pomočjo je pribežal v Salzburg in preko Švice 2. julija 1948 prišel v Združene države Amerike. Naselil se je v slovenski župniji sv. Lovrenca v Clevelandu kot gost tamkajšnjega župnika Janeza Omana do smrti.

SMRT ŠKOFA ROŽMANA

Umrl je 16. novembra 1959, ob 3.45 zjutraj v

bolnišnici sv. Aleša v Clevelandu. Bil je mračen, miren, mrzel jesenski dan. Bolniški duhovnik, Michael Rozsztas, je zaključil molitve za umirajoče; spoštljivo je stal ob postelji zelo bolnega 76-letnika. Bolnik je z eno roko stiskal križec na rožnem vencu, medtem mu je druga roka nemočno visela ob boku.

Tiho stokanje je ponehalo; dihanje, ki je bilo od ure do uro šibkejšo, se je postopoma upočasnjevalo, dokler ni končno zamrlo. Gregorij Rožman, ljubljanski škof izgnanec in izseljenec, je umrl. Duhovnik se je nagnil k bolniku, zatisnil oči pokojnemu škofu in tiho rekel: »Umrl je svetnik.«

To je pomenilo konec zemeljskega življenja, ki se je začelo leta 1883. To je bil konec duhovništva, ki se je začelo leta 1907, in škofovstva, ki se je začelo leta 1929. Če bi življenje merili zgolj po dogodkih, kot sta rojstvo in posvetitev v duhovnika in škofa, bi bila smrt konec marsičesa velikega. Toda življenja ne merimo zgolj po dogodkih in letih, še manj življenja škofa Rožmana.

PRIČEVANJA SOSTANOVALCEV

Telesno je bival v Clevelandu, duhovno pa je delil življenje s toliko begunci duhovniško službo s svojimi duhovniki, raztresenimi po vsem svetu.

Duhovniki, ki so živeli z njim v župnišču župnije sv. Lovrenca, ki so obedovali z njim, molili z njim, se smejali z njim, so se nenehno učili od njega, kaj pomeni biti pravi pastir, kaj pomeni biti na voljo svojim duhovnikom, kaj pomeni vzeti si čas za molitev, kaj pomeni češčenje Jezusa v tabernaklju, kaj pomeni biti sam, kaj pomeni biti predan služabnik Gospodu.

Med svojo službo se je ves čas globoko zavedal, da so v njegovem življenju najpomembnejše dolžnosti in odgovornosti, ne pa privilegiji in pravice. Trideset let njegovega škofovanja je v popolnem soglasju s petintridesetimi leti svetniške službe sv. Avgušтина, ki je v petem stoletju napisal poslanico za vse škofo vseh časov: *»Za vas sem škof, a z vami sem kristjan. Prvo je služba, ki jo sprejmeš, drugo milost, ki jo prejmeš; eno je nevarnost, drugo varnost. Kolikor bolj se bom veselil odrešitve z vami kakor pa položaja nad vami, toliko bolj popolno bom vaš služabnik, kakor je ukazal Gospod.«*

Škof Rožman je bil popoln služabnik svojega slovenskega naroda. Ker je bil dosleden škof v najbolj brezbožnih in zmedenih časih, je plačal visoko ceno – izgubo dobrega imena in domovine. Kot škof je moral biti priča mučeništva mnogih svojih duhovnikov, članov Katoliške akcije in prijateljev v domovini. Kot škof je pogumno spodbujal k zvestobi Cerkvi, svaril pred komunizmom, vdano trpel in neutrudno molil.

Izgnanec med izgnanci – takšna je bila usoda škofa Gregorija Rožmana. Tako zelo si je želel priti med svoje tudi v domovini, a njegovi ga niso hoteli sprejeti. V njegovi ponižnosti mu ni bilo mar za stvari tega sveta; zavezan je bil boju zoper tiste, ki so imeli Boga za sovražnika. V svoji veri je potrpežljivo klečal pred svojim evharističnim Gospodom, vedoč, da so njegove ovce, razkropljene po vsem svetu, v Gospodovem naročju.

Pri sv. Lovrencu so se spominjali tihega trpljenja, grenkih solz in globoke bolečine škofa Rožmana, ker je mogel biti le na daljavo v stiku z mnogimi, ki so ga potrebovali. Sostanovalci so se spominjali, da je škof Rožman po Jezusovem zgledu iz ljubezni in rade volje odpuščal tistim, ki so mu storili krivico. Vztrajal je do konca življenja na stališču proti komunizmu, v prepričanju da prava ljubezen pomeni nepopustljivost do ljudi, za katere so bila krščanska načela veliko manj

pomembna kot protiverska politika.

Škof Rožman je bil človek za vse čase – pobožen, načelen, svečeniški, prijeten in prijazen. Mnogo tega, kar je bil, in mnogo tega, kar je ostal, bomo spoznali šele v večnosti. *»Umrli je svetnik, a le zato, da bi večno živel.«*

PETDESET LET PO NJEGOVI SMRTI

Še po petdesetih letih se zavedamo, da govoriti o škofu Rožmanu pomeni govoriti o bistvenih stvareh najusodnejšega obdobja slovenske zgodovine, pa tudi o pomembnih stvareh naše sedanjosti. To presega okvir kakega kongresa ali razprave ali spominske slovesnosti. Napačno in krivično je ocenjevati vso duhovno veličino življenja in trpljenja škofa Rožmana samo skozi politična očala. Bolj pošteno pisanje in govorjenje o njem – tudi danes – bodisi znotraj ali zunaj katoliške Cerkve bi bilo upoštevati, da kot katoliški škof v tistem času ni mogel in ni smel drugače misliti in govoriti o komunizmu kot je to storil med komunistično revolucijo na Slovenskem in do konca svojega življenja.

Ni bil ne vojaški in ne državni voditelj ali politik. Bil je verski in predvsem duhovni voditelj zaupanih mu ljudi. Kakor je bil nasprotnik komunizma (vedel je za preganjanje v Mehiki, Rusiji in Ukrajini), tako ni potrebno poudarjati, da je škof Rožman kot koroški Slovenec že pred vojno dobro poznal nacistično ideologijo in njeno uresničevanje; zato je povsem razumljivo in verodostojno, da je bil nasprotnik nacizma in fašizma.

Po petdesetih letih po Rožmanovi smrti je nerazumljivo, da se nekateri še vedno bojijo resnice, jo celo sovražijo, jo še vedno pretvarjajo in ponarejajo in o njej nočejo ničesar slišati. Vedno, ko se govori o narodni spravi, bo potrebno upoštevati svetopisemsko zahtevo: Samo resnica vas bo osvobodila.

V zavesti, da ni bil politik in da spričo komunizma ni šlo samo za politično zadevo, je škof Rožman že vnaprej pojasnjeval, da je bil boj proti komunizmu predvsem verska zadeva: *»Vem, da mi bodo zagovorniki komunizma in še nekateri zaslepljeni katoličani očitali, da se s pastirskim pismom vmešavam v politiko, kar ni zadeva škofa in kar ne spada v Cerkev. Toda, predragi verniki, boj proti brezbožnemu komunizmu ni politika, ampak verska zadeva, saj se vendar tiče vere v Boga, torej najbolj osnovne resnice vsake vere, posebno še naše krščanske vere. Zavračati brezbožne nauke, braniti resnice naše svete vere je verska zadeva in verska dolžnost...«*

Po petdesetih letih škof Rožman še čaka na

pravico, na vrnitev dobrega imena na podlagi resnice, na pokop in javni spomin v domovini. Lep doprinos k spoznanju življenja in delovanja škofa Rožmana v Sloveniji in priznanja bi bila izdaja njegovega življenjepisa, kot ga je napisal dr. Jakob Kolarič CM. Pa morda tudi za to še niso dozoreli časi?! Ali imajo potomci komunizma še vedno do molka prestrašeno večino naroda?

Škof Rožman je posebno ljubil nas v Argentini,

trikrat nas je obiskal, spodbujal k zvestobi v verskem in poštenem življenju. Očetovsko je materialno in duhovno skrbel za svoje semenišče in zavod v Adroqueju. Ob petdesetletnici njegove smrti mu izkazujemo hvaležnost tako, da ob vseh mogočih priložnostih tukaj in v Sloveniji, odkrivamo njegovo svetniško podobo zvestega škofa, duhovnega mučenca in do smrti dobrega pastirja zaupanega mu slovenskega naroda!

Duhovno življenje je objavilo

JURE VOMBERGAR

PRED 50 LETI (1959)

1. Za praznik Vseh svetih so se Slovenci spomnili svojih rajnih z molitvijo in prejemom zakramentov kot tudi z darovanjem v dobrodelne namene. "Naši rajni niso šli z doma iz pohlepa po bogastvu, tudi siromaštvo jih ni gonilo v tuji svet, hoteli so ostati Bogu zvesti in svobodnemu narodu značajni sinovi. Niso se uklonili rdeči diktaturi in so umrli v tujini." (Svobodna Slovenija, 5.11.1959)

Marijin mesec se v Argentini obhaja od 8.11. do 8.12. V ta namen je izšla priročna knjižica z naslovom Marija v družinah slovenskih izseljencev v Argentini, šmarnice, ki jih je sestavil Alojzij Košmerlj in so zamišljene tako, da bi jih družine brale vsak dan pred Marijino podobo.

8: SFZ in SDO sta napovedali 7. mladinsko prireditev na Pristavi. Na sporedu so bile vaje telovadcev na drogu, krogih in bradlji ter nastop deklet in naraščaja, pa je zaradi slabega vremena vse odpadlo.

15: V Slovenski vasi v Lanusu

je škof iz bližnjega mesta Lomas de Zamora dr. Alejandro Schell blagoslovil »prvo slovensko cerkev v Argentini in Južni Ameriki«, posvečeno Mariji Kraljici sveta. Načrt za cerkev je napravil Hotimir Gorazd, statične račune pa inž. Milan Ecker. Kip Marije Kraljice je v lesu izdelal akad. kipar France Ahčin. Ostala dela so izvršili domači obrtniki, pri vsem so pa tudi sodelovali lanuški rojaki s prostovoljnim delom. Škof Schell je pohvalil delo slovenskih lazaristov in prosil Slovence, naj ohranijo verske in narodne tradicije, ki so jih prinesli iz domovine. Po blagoslovitvi in škofovi potifikalni sv. maši, med katero je pel lanuški pevski zbor pod vodstvom Mirka Špacapana, je maševal direktor Anton Orehar; med to mašo je pel otroški zbor iz Slovenske vasi pod vodstvom Zdenke Virant. Popoldne je bil v novi cerkvi koncert SPZ Gallusa, ki ga vodi dr. Julij Savelli. Sodeloval je tudi mladi Gallus in solisti. Direktor Anton Orehar je nato imel pridigo, v kateri je povedal, da bi jo pravzaprav moral imeti škof Rožman, ki pa ni mogel priti na to slavo, ker je zelo bolan. Rojake je prosil, naj molijo zanj.

16: V Clevelandu, ZDA, je v starosti 76 let umrl ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.

Zadnje besede škofa dr. Gregorija Rožmana: »Jaz strašno trpim, strašno trpim. Molite, molite, molite. Molite zame in

molite za moje preganjalce, zaradi katerih moram toliko trpeti. Molite žalostni del svetega rožnega venca« (DŽ 1979, str. 585)

22: Maša zadušnica za rajnega škofa je bila v baziliki San José de Flores, ki je ena

11.XI.1956 na Slovenski pristavi. Škof Rožman na Taboru slovenske mladine v družbi gen. vikarja mons. Presas-a iz Morona in mons. Antona Oreharja.

največjih v Buenos Airesu. Pravijo, da toliko Slovencev v Argentini še ni bilo zbranih skupaj. Žalni govor je imel duhovni svetnik Alojzij Košmerlj, med sveto mašo je pel SPZ Gallus Tomčevo mašo, na

koncu pa zapel *Ecce quomodo moritur*.

Ob smrti škofa dr. Gregorija Rožmana so slovenski skupnosti v Argentini izrazili svoje sožalje: kardinal Santiago Coppelio; kardinal Antonio Caggiano, nadškof v Buenos Airesu; pomožni škof dr. Francisco Raúl Primatesta v imenu nadškofije La Plata; škof dr. Emilio Antonio di Pasquo v imenu škofije San Luis z napovedjo uradnega funerala v stolnici ter generalni vikar iste škofije mons. Mamerto Caggiano; škof mons. Miguel Raspanti in generalni vikar mons. Presas iz Morona, z napovedjo uradnega funerala v stolnici; mons. Antonio Rocca, naslovni škof in generalni vikar v Buenos Airesu; župnik sv. Julije Pedro Gatti; direktor hrvaške katoliške misije v Argentini p. Štefan Rado OFM, idr.

22: Dekleta, združene v SDO so imele občni zbor, na katerem so se najprej posvetile spominu pokojnega škofa Rožmana, nato pa so bile točke občnega zbora in volitve. Glavne odbornice so: Marjetka Železnikar, Mila Hribar in Barbka Maček. Vsa leta je duhovni vodja deklet SDO direktor Anton Orehar.

Šest rojakov iz Velikega Buenos Airesa je je v tem letu prešlo mašniško posvečenje: Janez Langus, Lužovec Ivan SDB, France Burja OFM, Matko Borštnar, France Grom in Tone Pintarič.

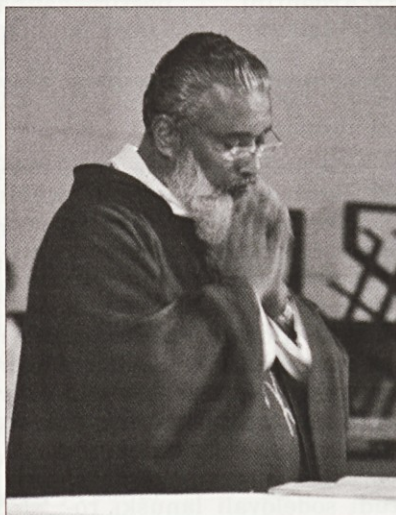
29: Novo mašo je pel Ivan Lužovec v cerkvi Marije Kraljice v Lanusu. Govoril mu je Janko Merinik SDB.

29: Otroški pevski zbor Gallus je priredil svoj prvi samostojni koncert. Posvečen je bil spominu na umrlega škofa Rožmana. Program je bil obširen in pester. Pevčke vodi in vzgaja Nuša Kristan, dirigira pa dr. Julij Savelli. Koncert je bil v Colegio de la Santa Unión, Seguí 921, ob Plaza Irlanda.

29: Uradni list Svete stolice *Acta apostolicae sedis* po-

CERKEV JE RASLA V TOLAŽBI SVETEGA DUHA (Apd 9,31)

Misli iz govorov p. Jamesa na Kureščku

Že v Stari zavezi je bila gora povezana z izkušnjo Boga, ki so jo dobivali preroki. Tudi danes smo na gori, da bi prejeli isto izkušnjo. Ta gora - Kurešček pa ima pomen za nas tudi zaradi molitev Matere Marije. Tu ljudje prejemajo mnoge duhovne blagoslove. Na goro prihajamo tudi, da bi izkusili mir in ga ponesli vsepovsod, kjer vlada nemir in trpljenje. V Apd 9,31 je zapisano, da je Cerkev rasla v Svetem Duhu in bila v miru. Jezus je govoril apostolom: »Mir vam dajem. Ne, kakor ga daje svet. Vaša srca naj se ne vznemirjajo.« Ob vseh strahovih Jezus pravi 'Ne bojte se!' Svet danes izgublja mir, zato odprimo srca in sprejmimo Jezusov mir. Prihodnost ni v naših rokah, v Gospoda položimo vse svoje skrbi (Mt 6,25). Za

nas je pomembna Jezusova beseda: »Iščite najprej Božje kraljestvo« (Lk 6,25). Potem se bomo vsak dan lahko prepričali, kako velika je Božja skrb za vse, kar potrebujemo.

V Apd je opisano življenje prve Cerkve. Cerkev je v tem času živela v miru, ni bila zaskrbljena. V njej je bilo očitno Božje kraljestvo - pravičnost, mir, veselje v Svetem Duhu. Zato naj se vsakdo od nas trudi, da bo rasel v miru in veselju, in tako bomo rasli kot Cerkev tudi v našem času. Mir najdemo v Cerkvi, tukaj je Jezus, glava Cerkve (prim. Kol 1,18-20). Cerkev je Kristusovo telo. Vsi blagoslovi in zakramenti pritekajo iz Jezusovega Srca. Voda iz Jezusovega Srca pa je življenje, je Sveti Duh. To je neizmerna moč Cerkve. Ko bi starši poznali to moč, bi krščevali svoje otroke. Tako bi že otroci pili Svetega Duha. Sveti Duh obuja v Cerkvi tudi številne karizme, ki imajo v njej velik pomen. Ko bo prišel Sveti Duh, bo prišla moč, z njo pa tudi veselje v srca ljudi. Brez te moči vlada v ljudeh depresija, samomorilnost, kajti ko izgubimo Svetega Duha, pride duh antikrista, to pa je satan, duh needinosti in ločevanja. Prav tako izgubijo Svetega Duha vsi, ki vstopijo v drugo vero ali v kako sekto. To pomeni iti proč od Jezusovega Srca, od njegovih milosti, od njegovih moči - zakramentov.

Zato nujno moramo prepoznati globino in moč Božje besede in moč sv. Cerkve. Izkusiti moramo v svojem življenju, kaj pomenijo Pavlove be-

roča, da je sv. oče Janez XXIII. s tem datumom imenoval msgr. Antona Vovka za ljubljanskega škofa. Prvi naslednik škofa Rožmana je bil od leta 1945 upravitelj ljubljanske škofije.

Njegov generalni vikar je kanonik dr. Jože Pogačnik. Kancler je postal Snój Venceslav. Za rektorja semenišča v Ljubljani pa je novi škof imenoval dr. Janeza Oražma.

sede »Po Svetem Duhu je Božja ljubezen izlita v naša srca« (Rim 5,5). To pa je bil tudi namen seminarja, in verjemimo, to je namen vsake sv. maše, prejema vsakega zakramenta v Cerkvi, poslušanje nagovora Božje besede, češčenja sv. Rešnjega telesa, molitve, kjer molimo v skupnosti v Jezusovem imenu! Tako se po Svetem Duhu prenavljamo, povečuje se moč sv. Cerkve in v tem je tudi moč pričevanja Cerkve. Cerkev pa mora pričevati tudi z močjo celibata, močjo devišstva redovnic. Mnogi ljudje v Cerkvi se tudi postijo, darujejo veliko trpljenja, mnogi veliko molijo. Zato pa so v Cerkvi mogoča tudi telesna ozdravljenja. Zato vsako jutro recimo: Ljubim te, Jezus, ljubim tvoje telo, ki je Cerkev. Bog bo po svojem bogastvu potešil vse naše

potrebe, ker je Jezus za nas prinesel v Cerkev vse blagoslove. Če sprejem Jezusa kot svojega Boga v njegovem telesu - Cerkvi, sprejemam Božjo moč, Božjega Duha (prim. Flp 4,19).

Če se damo voditi Svetemu Duhu, nas bo vodil v svetosti, kajti on želi, da bi bili pred njegovim obličjem sveti in brezmadežni« (Ef 1,4). Tako zmoremo po vodstvu Svetega Duha izpolnjevati Božjo voljo. Tako tudi moremo prepoznati antikrista, kajti Jezus nam govori: »Ne zaupajte vsakemu duhu, ampak duhove preizkušajte!« (1 Jn 4,1-3). Le Jezus je 'pot, resnica in življenje' (Jn 14,6), satan pa je laž in oče laži, korupcija, zavajanje, laži v družini, ločitev in oče največje laži, da Jezus ni Bog! In tako, kreposti, ki so Jezusova

lastnost po Svetem Duhu, ne morejo vstopiti v življenje teh ljudi, ki se tako ločijo od Cerkve in se zlomijo. Ti ljudje so zapustili studenec žive vode - Svetega Duha - in si izkopali kapnice.

V svetu je 250.000 satanovih sekt, 75.000 v Evropi. To so uradno registrirane 'satanove cerkve'. Tam slavijo satana in onečaščajo Jezusovo telo. Raz 12,9 nam pove, kdo zapeljuje svet. Po Jn 10,10 je satan morilec telesnega in duhovnega življenja; zato se ljudje nočejo pokesati, priti nazaj k Jezusu, ostanejo v zvezi s satanom. Tudi tako nizka rodnost je satanovo delo. Ker on ne želi otrok. Ker je človek izgubil ljubezen in spoštovanje do Boga, spoštuje satana in deluje proti življenju. Tudi samomor je delo satana. Žalostno je, da največ splavov naredijo kristjani. Nasprotno pa je Sveti Duh darovalec življenja. Žalostno pa je tudi, da nekateri duhovniki in celo škofje ne verjamejo v satanov obstoj. Tako prek satana prehaja skrita - okultna moč, ki želi uničiti vse, kar je ustvaril na zemlji Jezus. Prva skušnjava satana - že v raju - je bila neposlušnost Bogu. Danes je v Cerkvi njegov duh neposlušnosti Božjim zapovedim, nauku Cerkve, papežu, škofom, neposlušnost staršem. Ubogati, poslušati pomeni ljubiti. »Če me boste ljubili, boste poslušati moje zapovedi« (Jn 14,15). Zato so tisti, ki imajo Kristusovega duha, njegovi, in niso pod oblastjo zla. Mi zato lahko kličemo Boga kot Očeta. To milost prejmemo s krstom.

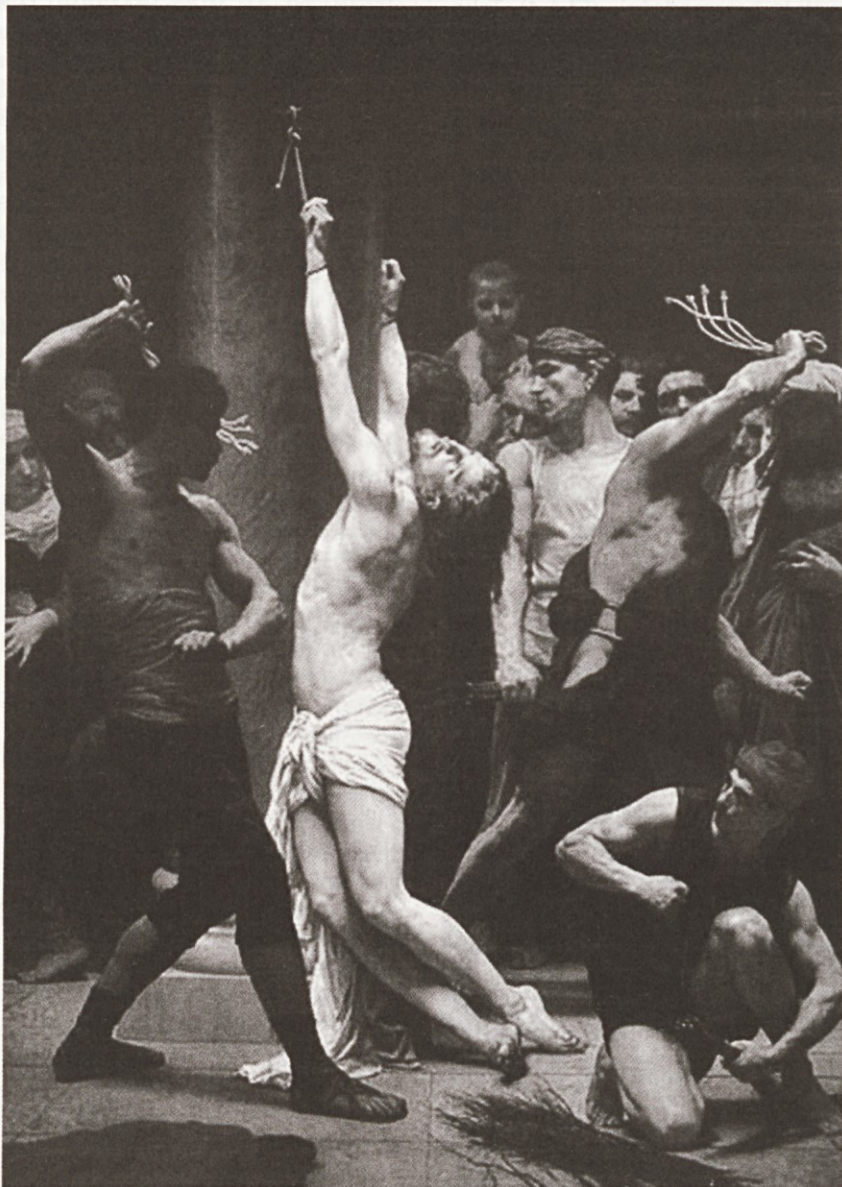
Zato molimo za Božjo milost! Pri Bogu ni nič nemogočega - vrnimo se k Jezusu. Opravimo pogosto dobro spoved, hodimo vsak dan k sv. maši, redno molimo. Darujmo denar za sv. maše in za uboge - miloščina pokrije množico grehov. Odvrnite se od new agea, ezoterike, zdravilstva, prenehajte hoditi k satanu, ki je morilec in lažnik! Molite z vero! Slovenija naj postane dežela moči Svetega Duha! Človek, ki je velik v moči Svetega Duha, lahko celo mesto pripelje h Gospodu! Slovenija je majhna, ampak Gospod vas bo naredil velike, zato bodite zvesti Jezusu in Cerkvi!

Iz revije Glasnik Kraljice miru

GREH, OSEBNA ŽALITEV BOGA IN BLIŽNJEGA

TOMÁŠ ŠPIDLÍK

Od davnine skušajo ljudje razumeti, kako razlikovati med tem, kar je dobro, in tem, kar je zlo. Vendar imajo različna mnenja. Za evropsko miselnost so značilne besede, s katerimi grški jezik razlikuje ti dve resničnosti. Dobro se imenuje *ka-*

tirhoma, to, kar sledi ravni črti. Zlo je *hamártema*, to, kar zaide s te črte. V praksi se ta ravna črta izraža kot pravilo, zakon. Iz tega sledi opredelitev greha: dejanje proti naravnemu, človeškemu ali Božjemu zakonu. Opredelitev je

splošno sprejeta, vendar ljudem ni všeč. »Komu škodim, če ne spoštujem zakona?« se sprašuje veliko ljudi, posebej mladih. Moralisti odgovarjajo: sebi! Če zgradiš hišo v nasprotju s fizičnimi zakoni, ti bo padla na glavo; če upogneš roko v nasprotju z njenim naravnim gibanjem, si zlomiš kost; prav tako se v primeru, če deluješ proti naravnemu zakonu, protistaviš mirnemu sobivanju med ljudmi in Bogu. Stari Grki so videli v zlu tudi vznemirjanje kozmičnega reda. Vesolje se odziva. Ta odziv so poosebili v boginji maščevanja, v Nemezis. Ta najde presstopnika v katerem koli kraju, ni ji mogoče uiti. Klasične tragedije to osvetljujejo s sugestivnimi primeri.

Tudi krščanska mravnost se izraža po zakonih, zapovedih. Prestopiti zakon je greh. Vendar dodaja novo, svetopisemsko pojmovanje. Greh je osebna žalitev Boga. Kako je mogoče razumeti to trditev? Je posledica razloženih predpostavk. Bog Svetega pisma ni zakon, ampak Oseba. On sam je dal zakone s svojo besedo. Zaničevati besede nekoga, s katerim živim v zaupnem odnosu, pomeni, da ga užalim.

In vendar kar nekaj teologov dvomi, da bi bilo mogoče jemati to trditev po črki, in jo imajo prej za metaforo. Bog je tako visoko, da ga v njegovi večni sreči ne more vznemiriti kakšen človeški upor. Kdor meče kamne proti nebu, pravijo, ne škodi nebu, ampak samemu sebi, ker mu kamni padejo na glavo. Torej Bog Oče ni užaljen v pravem pomenu besede.

Razmišljanje je jasno, vendar pogosto pozabljajo, da je prvi temelj krščanskega razodetja Jezus Kristus, učlovečeni Bog. Pljunki in klofute, ki jih je Kristus dobil med svojim trpljenjem, so bili prave pravcate žalitve Boga v njegovi človeškosti, žalitve ene same bogočloveške osebe. In če mi danes branimo ljudi, ne smemo pozabiti, da se je Jezus, Bogočlovek, z njimi izrecno poistovetil: »Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (Mt 25,40). Skratka: ko prizadenemo bližnjega, prizadenemo Kristusa, ko

pa prizadenemo Kristusa, prizadenemo nebeškega Očeta.

Ali je to stanje tragično? Nedvomno. Toda če zakon ne more odpustiti, oseba more. In zato je Bog Oče pripravljen odpustiti vse grehe tistemu, ki se jih kesa. To stori po Kristusu in tudi po ljudeh, ker so tudi ti poklicani k temu, da odpuščajo tistim, ki so jih prizadeli.

Nevarnost sterilnega moralizma

Spoštovati vse Božje zapovedi! Ta program izraža popolnost. In vendar more skrivati farizejsko držo. Ime ima v današnjem jeziku slabšalni pomen. Toda na začetku ni bilo tako. Farizeji so nastali kot religiozni reformatorji. V časih propada so učili vrnitev k zvestemu spoštovanju Mojzesove postave in izročil ljudstva. Zakaj je Jezus prišel v oster spor prav z njimi? Gre za skrivnost, o kateri moramo veliko razmišljati. Mojzesova postava vsebuje besede Boga in pravila o obnašanju med ljudmi. Beseda je neločljiva od razmerja med tistim, ki jo izgovori, in tistim, na katerega se obrača. Če pozabimo na ljubezen do Boga in do bližnjega, izgubi zakon, tudi če je Božjega izvora, svoj smisel in postane tiran, priložnost za to, da obsojamo šibke. Tako se je dogodila tudi strahovita tragedija, da je bil Jezus, osebna Božja Beseda, obsojen na smrt v imenu Božjega zakona.

Iz te nevarnosti ni izvzet niti evangelij, če ga jemljemo kot črko brez duha. V tem duhu je mogoče interpretirati roman Dostojevskega *Idiot*. V njem je predstavljen knez, ki deluje v skladu s pravili evangelija, vendar ne pozna Kristusove osebe in se nikoli ne obrne na nebeškega Očeta. Konča v blaznici. Čemu bi namreč služili Kristusovi nauki, če bi ne bil navzoč v nas in če ne bi molili: »Oče naš!«

V tem kontekstu se lahko spomnimo tudi religiozne krize Martina Lutra. Kot ideal so mu predlagali 'posnemanje Kristusa'. Vendar je razumel, da more tudi ta plemeniti cilj postati neučin-

kovit, ko si predstavljamo, da je Odrešenik pred nami kot zunanji model, kakor bi bil naslikan, ki ga moramo posneti v našem življenju. Luter iskreno prizna, da tega ne bi bil zmožen. Najprej je treba dometi Kristusa 's pomočjo vere', ki je v nas, in šele, če sodelujemo z njim, si moremo misliti, da opravljamo njegova dela.

Ignacij Lojolski ni daleč od te težnje. Vendar konkretnije pokaže, kako postopati v praksi. Prvi stik z Jezusom je res zunanji: bremo evangelij in si v domišljiji predstavljamo Kristusa, ki je pred nami. Vendar njegove besede usvojimo s premišljevalno molitvijo, katere namen je, da se pogovarjamo z Odrešenikom, »kakor prijatelj govori s prijateljem«. Takšen pogovor se zaključi z molitvijo očenaša. Takšno vsakodnevno premišljevanje je bistven del Ignacijeve duhovnosti. Prepričan je, da se samo na ta način naučimo v konkretnem življenju slediti Božji volji, ki je prvo pravilo krščanske nravnosti.

Pomanjkljivosti v dialoški komunikaciji med ljudmi

To je dejstvo, ki ga zlahka opazimo. Način, kako nekdo pojmuje svoj odnos z Bogom, odseva v tem, kako ravna z ljudmi. Če vidi Boga samo kot zakon, hoče biti z ljudmi 'po pravilih'. Če pa se na Boga obrača kot na očeta, ima svoje bližnje kakor za brate, s katerimi hoče imeti osebne odnose.

Človek je družbeno bitje. Ko je sveti Bazilij pisal pisma, v katerih je obravnaval sobivanje redovnikov, ni varčeval s kritiko na račun tistih, ki so pretiravali z željo po samoti, četudi pod pretvezo pobožnosti. Človek ne more sam priti do popolnosti. V takšnem primeru se oropa tega, česar nima in kar more prejeti od drugih; vendar je res tudi nasprotno: če tega, kar poseduje, ne posreduje bližnjemu, skriva svoje zaklade zakopane v zemlji.

Kar pravi sveti Bazilij na osnovi evangeljske zapovedi o brat-ski ljubezni, potrjuje moderna filozofija z razmisleki o 'osebi'. Oseba se rodi z 'naravo', vendar

se razvija skozi osebne odnose z drugimi. Žal se ti danes kažejo predvsem pod koristnostnim vidikom. Drugega cenimo zaradi ekonomskih prednosti, zaradi njegove učinkovitosti ali skupne zabave. Tedaj človeka ne obravnavamo kot osebo, ampak postane številka v nekem sistemu neosebnih vrednot, ki so včasih zadosti nizke. In kar je še slabše, to držo upravičujejo različne teorije, ki dajejo slepilni videz, da smo plemeniti, tako kot, denimo, teorija o blaginji, do katere imamo pravico, o nedotakljivosti posameznikove neodvisnosti itd. Zgodi se celo, da konkretne ljudi pobijajo ali zaničujejo v imenu kakšnega lažnega navdušenja, ki ga imenujejo 'religiozno'.

Kako se odzvati na to napačno držo? Zares učinkovito sredstvo je eno samo: iskrena vera v Boga, ki ni abstraktna ideja, ampak nebeški Oče, ki ljubi vse ljudi kot sinove; samo tedaj drugih ne bomo cenili kot ideološke tovariše, ampak kot brate, ki so morebiti drugačni, vendar so člani iste družine. Neki slovanski ljudski pregovor pravi, da »kakršen je Bog, takšni so svetniki«. Prispevek, ki ga nudi evangeljsko sporočilo človeškemu sobivanju danes, se zdi pod tem vidikom nezamenljiv s kakršnim koli svetnim idealom.

Potem ko so ljudje poslušali priliko o izgubljenem sinu (Lk 15,1 in dalje), jo je eden od poslušalcev komentiral: »Jaz bi bil na strani starejšega sina. Današnji svet potrebuje več pravičnosti kot usmiljenja.« Neki drugi poslušalec je, nasprotno, branil usmiljenje. Kako najti ravnotežje med tema dvema zahtevama? Ni lahko. Vendar to ni bil problem očeta v priliki. Ni se spraševal, ali naj ima raje pravičnost ali usmiljenje. Ljubil je svoje otroke: starejšega, ker je bil pravičen, mlajšega zato, ker se je spokoril.

Popolna podoba Božjega očetovstva: Marijino telesno in duhovno materinstvo

Duhovni avtorji radi iščejo naravne podobe Božjih skrivnosti, ki so razodete v Svetem pismu.

ISTEGA TELESA IN ISTE KRVİ S KRISTUSOM

FRANÇOIS X. NGUYEN VAN THUÂN (16)

V našem primeru to, da je Bog imenovan Oče, povzroča, da se prvi odsev te resnice razkriva v starših, ki porajajo otroke. To ne drži samo za očete, ampak tudi za matere. Še več, Paul Evdokimov rad poudarja, da so matere prvobitna podoba nebeškega Očeta, saj one rojevajo otroke. Iz tega izpelje to posledico: najboljša od vseh podob Božjega očetovstva na zemlji je materinstvo Marije, ki je rodila večnega Božjega Sina v človeškem okolju. Toda iz tega sledi še ena ugotovitev za duhovnost žensk, za njihovo značilno poklicanost: »Moški se zaradi abstraktnosti svojega razmišljanja neprenehoma nagiba k shematičnemu.... upira se snovi, telesu, zlahka kaže gnostično zaničevanje, ki ga vodi v zastarele oblike nečloveškega gnosticizma.«

Ženski ideal popolnosti torej služi kot psihološki popravek, ki je neizogiben za to, da bi krščansko življenje ostalo (in bi ga mogli tudi pojmovati kot) posredovanje novega življenja in ne ideološka indoktrinacija. »V svojem samem bistvu je nova Eva-Življenje, ki ohranja, oživlja, ščiti vsakršni delček moškega stvarstva, povezana s Svetim Duhom, oživljajočim tolažnikom. Mati Božja rodi svetega otroka, dá lastno telo, v katerega se položi vsebina, sama Božja Beseda.«

V Marijinem primeru pisci razlikujejo 'telesno' materinstvo, posredovanje v mesu, in 'duhovno materinstvo', ki pomeni posredovanje v Duhu. Ta zadnji vidik se v cerkvenem izročilu v velikem številu ponavlja v obliki 'duhovnih očetov'. Poznamo veliko odličnih primerov, kot je v zadnjem času sveti Leopold Mandič v Padovi ali častitljivi Božji služabnik pater Pij. To niso preprosto učitelji ali svetovalci, ampak so posredovali Božjo milost tistim, ki so se zatekali k njim. V tem smislu se ponavadi imenuje 'oče' vsak duhovnik, ker posreduje življenje na zakramentalen način. Toda zakramenti so izpopolnitev tega, kar se mora uresničiti v vsakem krščanskem odnosu: duhovno posredovanje življenja milosti.

Konec prihodnjič

Iz knjige Ali poznaš Očeta?

»Leto dva tisoč,« beremo v apostolskem pismu V zarji tretjega tisočletja, »bo izrazito evharistično: v zakramentu evharistije se Odrašenik, ki se je učlovečil v Marijinem telesu pred dvajsetimi stoletji, še naprej daruje človeštvu kot vir božjega življenja.« In pripravljamo se, da bomo v Rimu pripravili 'statio Orbis' z obhajanjem mednarodnega evharističnega kongresa.

Hrana pričevalcev

Ko so me leta 1975 zaprli, se je v meni rodilo tesnobno vprašanje: »Ali bom še mogel obhajati evharistijo?« Isto vprašanje so mi pozneje zastavljali verniki. Komaj so me videli, so me vprašali: »Toda ali ste mogli darovati sveto mašo?«

V trenutku, ko je zmanjkalo vsega, je bila evharistija v ospredju našega razmišljanja: kruh življenja. »Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes. Če kdo je od tega kruha, bo živel vekomaj. Kruh pa, ki ga bom dal jaz, je moje meso za življenje sveta (Jn 6, 51).«

Kolikokrat sem se spomnil besede mučencev iz Abitene (4. stoletje), ki so dejali: »Sine Dominico non possumus! - Ne moremo živeti brez obhajanja evharistije.«

V vseh časih in še posebej v časih preganjanja je bila evharistija skrivnost življenja kristjanov: hrana pričevalcev, kruh upanja.

Evzebij iz Cezareje poroča, da kristjani niso opuščali obhajanja evharistije niti sredi preganjanj: »Vsak kraj, v katerega smo šli, je za nas postal kraj obhajanja evharistije ... naj je to bilo taborišče, puščava, ladja, gostilna, zapor ...« Martirologij dvajsetega stoletja je poln ganljivih pripovedi o skrivnem obhajanju evharistije v koncentracijskih taboriščih. Kajti brez evharistije ne moremo živeti božjega življenja!

»In memoria di me - v moj spomin«

Pri zadnji večerji Jezus doživlja vrhunec svojega zemeljskega delovanja: največjo podaritev v ljubezni do Očeta in do nas, izraženo v nje-

govi žrtvi, ki jo vnaprej daruje v telesu in v prelitih krvi.

Zapušča nam prav spomin na ta vrhunski dogodek, ne na kakšnega drugega, naj bo tudi sijajen in zvezdniški, kot je bilo spremenjenje na gori ali kateri koli od njegovih čudežev. To je, v Cerkvi pušča spomin-navzočnost tega najvišjega trenutka ljubezni in bolečine na križu, ki ga Oče naredi večnega in slavnega z vstajenjem. Da bi živeli iz njega, da bi živeli in umrli kakor on.

Jezus hoče, da bi Cerkev izvrševala spomin nanj in živela njegova občutja in posledice teh občutij prek njegove žive navzočnosti: »To delajte v moj spomin« (prim. 1 Kor 11,24).

Vračam se k svoji izkušnji. Ko sem bil aretiran, sem moral oditi takoj, praznih rok. Dan pozneje mi je bilo dovoljeno, da sem pisal svojim in prosil za najpotrebnejše stvari: oblačila, zobno pasto ... Pisal sem: »Prosim, pošljite mi nekaj vina, kot zdravilo zoper želodčne bolečine.« Verniki so takoj razumeli.

Poslali so mi majhno stekleničko vina za mašo z napisom: »Zdravilo zoper želodčne bolečine«, in hostije, skrite v svetilki zoper vlago.

Policija me je vprašala:

- Ali vas boli želodec?

- Da.

- Tu je nekaj zdravila za vas.

Nikoli ne bom mogel izraziti svojega velikega veselja: vsak dan sem s tremi kapljami vina in eno kapljo vode na dlani roke maševal. To je bil moj oltar in to je bila moja katedrala! To je bilo pravo zdravilo za dušo in telo: »Zdravilo nesmrtnosti, protistrup za to, da bi ne umrli, temveč bi zmeraj imeli življenje v Jezusu,« kot pravi Ignacij Antiohijski.

Vsakokrat sem imel možnost razširiti roke in se pribiti z Jezusom na križ, piti z njim najgorenkejši kelih. Vsak dan, ko sem izgovarjal besede posvetitve, sem z vsem srcem in z vso dušo potrjeval novo zavezo, večno zavezo med mano in Jezusom prek njegove krvi, ki se je mešala z mojo. To so bile najlepše maše mojega življenja!

Kdor mene uživa, bo živel po meni

Tako sem se leta dolgo hranil s kruhom življenja in kelihom zveličanja.

Vemo, da daje zakramentalni vidik jedi, ki hrani, in pijače, ki krepi, misliti na življenje, ki nam ga daje Kristus, in na preoblikovanje, ki ga izvršuje: »Lastni učinek evharistije je preoblikovanje človeka v Kristusa,« trdijo cerkveni očetje. Leon Veliki pravi: »Deležnost Kristusovega telesa in njegove krvi ne povzroča nič drugega, kakor da prehajamo v to, kar prejemamo.« Avguštin polaga Jezusu v usta ta stavek: »Vendar se ne bom jaz spremenil vate, kakor se jed tvojega mesa, ne, ti se boš spremenil vame.« Na osnovi evharistije postajamo - kot pravi Ciril Jeruzalemski - »istega telesa in iste krvi s Kristusom«. Jezus živi v nas in mi v njem, v nekakšni 'simbiozi' in medsebojni neločljivi povezanosti: on živi v meni, ostaja v meni, deluje po meni.

Evharistija v prevzgojnem taborišču

Tako sem v zaporu čutil, kako v mojem srcu utripa Kristusovo srce samo. Čutil sem, da je moje življenje njegovo življenje in da je njegovo življenje moje.

Evharistija je zame in za druge kristjane postala skrita in opogumljajoča pričujočnost sredi vseh mogočih težav.

Jezusa v evharistiji so skrivoma častili kristjani, ki so živeli z mano, kakor se je tolikokrat zgodilo v zaporniških taboriščih dvajsetega stoletja.

V prevzgojnem taborišču smo bili razdeljeni na skupine po petdeset oseb; spali smo na skupnem ležišču, vsak je imel pravico do petdesetih centimetrov prostora. Posrečilo se nam je doseči, da je bilo z mano pet katoličanov. Ob 21.30 je bilo treba ugasniti luč in vsi so morali iti spat. V tistem trenutku sem se sklonil na postelji in obhajal mašo, na pamet, obhajilo pa sem delil za zaveso. Izdelali smo celo vrečke iz papirja od cigaretnih zavitkov, da

smo hranili presveti zakrament in ga nosili drugim. Jezus v evharistiji je bil vedno z mano v srajčnem žepu.

Vsak teden je bil sestanek za indoktrinacijo, ki se ga je moralo udeležiti vse taborišče. V času oddiha so moji katoliški tovariši izkoristili trenutek, da so dali vrečko vsaki od drugih štirih skupin zapornikov: vsi smo vedeli, da je Jezus med njimi. Ponoči so se zaporniki izmenjavali pri češčenju. Evharistični Jezus je nepredstavljivo pomagal s svojo tiho navzočnostjo: številni kristjani so se vrnili h goreči veri. Njihovo pričevanje služenja in ljubezni je čedalje močnejše vplivalo na druge zapornike. Tudi budisti in drugi nekristjani so prihajali do vere. Moči Jezusove ljubezni se ni bilo mogoče ustavljati.

Tako je mrakoba zopora postala velikonočna luč in seme je v času nevihte vzkliklo pod zemljo. Zapor se je spremenil v veroučno šolo. Katoličani so krščevali svoje tovariše, postali so njihovi botri.

V celoti je bilo zaprtih kakšnih tristo duhovnikov. Njihova navzočnost v različnih taboriščih je bila delo Božje previdnosti, in sicer ne samo za katoličane, ampak je bila tudi priložnost za dolg medverski dialog, ki je vzpostavil razumevanje in prijateljsko z vsemi.

Tako je Jezus postal - kakor je govorila sveta Terezija Avilska - »naš resnični tovariš v presvetem zakramentu«.

Dalje prihodnjič
Iz knjige *Pričevalci upanja*

*Nisem kakšen znan pisatelj
ali učenjak. Preprosto
poskušam biti mož molitve.*

*Da kljub trpljenju nisem
brez notranjega miru in
ravnotežja, je zato, ker
sem oboje dobil v molitvi.*

Mahatma Gandhi

ELIZABETA IN ZAHARIJA, starši Janeza Krstnika

5. november

SILVESTER ČUK

V Lukovem evangeliju beremo, da je angel Gabrijel, ki je Mariji oznanil, da bo rodila božjega Sina Jezusa, povedal, da njena sorodnica Elizabeta tudi pričakuje otroka, čeprav je že »v starosti«. Ko je angel odšel od nje, pove evangelist, »se je Marija odpravila na pot v hriboviti svet«. Namenjena je bila v vas Ain Karem na južnem pogorju, kjer je živela ta njena sorodnica Elizabeta, poročena z Zaharijem, duhovnikom iz Abijeve vrste. Mož je opravljal svojo službo v čudovitem templju, narodnem svetišču v prestolnici Jeruzalem, ki je od Ain Karama oddaljen kakšnih 7 kilometrov.

Evangelist Luka zakonca Elizabeto in Zaharija lepo predstavi: »Oba sta bila pravična pred Bogom. Živela sta brez graje, po vseh Gospodovih zapovedih in navodilih. Otrok pa nista imela, ker Elizabeta ni bila rodovitna, in sta bila že zelo v letih.« Edino to je kalilo njuno zakonsko srečo in soglasje; otrok sta si namreč - kot vsi verni Judje - zelo želela, kajti bili so znamenje božje naklonjenosti in blagoslova. Dolgo sta upala, zdaj pa sta vsem upom dala slovo, kajti po zakonih narave jima je bila pot do starševstva zaprta.

Zato Zaharija ni mogel verjeti, ko mu je božji poslanec med zažiganjem kadila v templju sporočil: »Ne boj se, Zaharija, kajti tvoja molitev je uslišana! Tvoja žena Elizabeta ti bo rodila sina in daj mu ime Janez.« Ko je ostareli duhovnik izrazil dvom, je bil kaznovan z onemlostjo dotlej, ko je bilo novorojenemu otroku treba izbrati ime. Ob tej priložnosti je Zaharija počastil Boga, ki daje življenje, s hvalnico, ki jo služabniki Cerkve molijo vsako jutro pri svojem molitvenem bogoslužju: »Hvaljen Gospod, Izraelov Bog«. Na tablico je napisal ime sina, ki ga je prejel od Boga kot nepričakovani dar, ime, ki mu ga je bil povedal angel

ob oznanjenju: ime Janez se po hebrejsko glasi Johanan in pomeni »Bog je milostljiv«. Z imenom otroka je označeno tudi njegovo poslanstvo.

Ko se je blaženi čas pričakovanja prevesil že v drugo polovico, je Elizabeto obiskala njena mlada sorodnica Mirjam iz Nazareta. In Elizabeta je po božjem razsvetljenju spoznala, koga nosi Mirjam-Marija v svojem deviškem telesu in vsa presrečna je izrekla pozdrav, ki ga že skoraj dva tisoč let ponavljamo Jezusovi učenci: »Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa!« Ko sta se pozdravili materi, sta se na skrivnosten način pozdravila tudi njuna otroka: Jezus in Janez Krstnik.

Elizabeta zasluži naše češčenje v dvojnem pogledu: Bog jo je izbral, da je po njej izvršil del odrešitvenega načrta, ona pa se je z vso vdanostjo podredila božjemu ravnanju. Kakor

Marija, se je tudi Elizabeta s svojo vdanostjo pokazala 'vredno' izredne božje milosti. Tako je čisto prav, da Elizabeto častimo kot svetniško ženo, ki z veliko vero in zaupanjem potrpežljivo in vdano prenaša svojo usodo, potem pa, ko angel Zahariju oznani, da bo rodila sina, hvaležno in zaupno sprejme božjo voljo. Elizabetino spočetje v njeni visoki starosti kaže popolno svobodo božjega delovanja in neomejeno vsemogočnost Boga, pri katerem »ni nič nemogoče«.

Ime Elizabeta je pri nas zelo pogosto ime, vendar je poleg današnje godovnjakinje na koledarju še več svetnic s tem imenom; znani sta zlasti dve kraljici: Elizabeta ali Izabela Portugalska, katere god obhajamo 4. julija, in Elizabeta Ogrska, ki goduje 17. novembra. Ime Zaharija pa je pri nas praktično neznano.

Iz knjige *Svetnik za vsak dan*

Čutimo s Cerkvijo!

Nameni Apostolata molitve

ZA NOVEMBER

SPLOŠNI NAMENI: Da bi se vsi ljudje na svetu, zlasti tisti, ki so na odgovornih mestih v politiki in gospodarstvu, dosledno zavzemali za varovanje stvarstva.

Raziskave podnebnih sprememb potrjujejo dejstvo, da so se temperature na zemlji znatno povišale zaradi razlogov, ki jih večinoma lahko pripišemo človeškemu delovanju. Od začetka 20. stoletja se je povprečna temperatura na zemlji dvignila za 0,7 stopinj Celzija, kar utegne narasti na 5 stopinj Celzija v teku tega stoletja, morda celo več v nekaterih predelih sveta. Posledice so zaskrbljujoče:

Pogostnost naravnih katastrof kot so potresi, poplave, orkani in suše, se je v času od l.1960 počel verila.

Biološka raznolikost se po vsem svetu manjša: po podatkih Združenih narodov 16,306 vrstam grozi izumrtje; izgine lahko vsak četrty sesalec, vsaka osma ptica, tretjina dvoživk in 70% rastlin.

Do leta 2030 se utegnejo gozdne površine ob Amazonki zmanjšati za 670 kvadratnih kilometrov.

Ledeniki se topijo hitreje kot je kdo pričakoval in arktična ledena odeja se je občutno skrčila, kar je povzročilo dvig gladine rek in

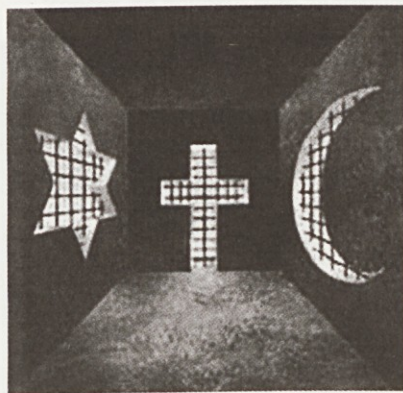
morij, ki poplavljaajo in odnašajo obalno zemljo.

Ogljikovi izpusti, ki so proizvod človeškega delovanja, se razkrajajo v morju in povečujejo kislost morskega okolja ter s tem ogrožajo mnoga živa bitja. V nevarnosti so tudi koralni grebeni.

V času od druge svetovne vojne do danes se je število zemeljskih vozil povečalo od 40 na 680 milijonov. Trenutno je komercialno aktivnih 16 tisoč reaktivnih letal. Ogljikov dioksid, ki ga izpuščajo, največ pripomore k ogrevanju planeta.

Izguba gozdnih površin, izgradnja avtocest in jezov, širjenje mest, uporaba naravnega življenjskega okolja za kmetijstvo in rudarsko dejavnost in onesnaževanje obalnih voda, vse to ustvarja pogoje, v katerih se lahko razvijajo novi in stari povzročitelji bolezni, bakterije, virusi in mikroorganizmi.

Že ti podatki dovolj nazorno kažejo, kako nujno je, da odpremo oči za grožnjo, ki visi nad nami. Ganiti nas mora, da bomo molili po papeževem namenu in da bomo kritično pregledali lastni življenjski slog in potrošništvo.

MISIJSKI NAMENI: Da bi pripadniki različnih verstev s svojim življenjem in bratskim dialogom jasno izpričevali, da Božje ime prinaša mir.

Vtem mesecu se sprašujemo, kakšno je pričevanje vernikov različnih veroizpovedi o Bogu, ki ga oznanjajo? Ali je to Bog ljubezni in miru? Žal ni vedno tako, saj se dogaja, da nekateri v imenu Boga hujskajo k sovraštvu, terorizmu in umorom. Sveti oče nas prosi za molitev, da se kaj takega ne bi dogajalo. V Božjem imenu morajo vsi verniki gledati varuha ljubezni in miru.

In vendar! Kolikokrat so udeleženci vojn in revolucij verniki, ki častijo istega, živenga in pravega Boga. Kristjani, judje in muslimani verujemo v enega Boga. Sovraštvo torej ne izvira iz vere, ampak iz drugih nagibov, iz zaslepljenega fanatizma, narodne nestrpnosti, politične zaslepljenosti ali iz sovraštva do drugih plemen, narodov ali kultur.

Janez Pavel II. je leta 1986 v Assiziju zbral verske voditelje, ki so skupaj molili za mir v svetu in za medsebojno razumevanje. To je tako imenovani »duh Assizija«, ki ga seveda zelo podpira tudi papež Benedikt XVI. Ta duh molitve vodi k večji medsebojni povezanosti, k dialogu, prijateljstvu in sodelovanju, ne gleda na vero in kulturo.

SLOVENSKI NAMENI: Da bi zakonci iz zakramenta, ki so ga prejeli pri poroki, črpali moč za medsebojno zvestobo ter za sprejetje in vzgojo otrok.

Zakonca sta s svojimi obljubami sklenila trojno zavezo: med seboj, s Cerkvijo (obljubita pred občestvom) in z Bogom. To sta storila, ker sta tako močno začutila vrednost drug drugega, da sta se želela za vedno povezati med seboj. Kdor ljubi, ljubljeno osebo doživlja kot del samega sebe, hkrati pa ta vez ljubezni vsakega od zakoncev kliče tudi k dejanjem in k odgovornosti, prave ljubezni brez dejanj namreč ni.

Še najlepše razmerje pa se sčasoma zamaje. Romanca med zakoncema izpuhti in na vrh prireje težave. Tedaj je treba iskati korenine, temelj, na katerem to razmerje stoji. Ta temelj pa je zakrament zakona, zlasti obljube,

ki jih zakonca izrečeta pred Bogom in Cerkvijo. Obljubita si medsebojno zvestobo ter sprejetje in vzgojo otrok. To pa je šele začetek težke zakonske poti. Že majhni nesporazumi, vsakdanja človeška slabost, nespretnost... povzročajo težave, žalost in vznemirjenje. Ponovna in ponovna izkazovanja ljubezni zakonca spet pomirijo in pomagajo, da ne pride do prave odtujitve in razkola. Mnogokrat je zvestoba zelo težka stvar, a je prav ta dokaz prave ljubezni. Še posebej težko je, ko eden od zakoncev ne ljubi osebe, ki jo ima pred seboj, temveč »ideal«, ki si ga je ob sebi ustvaril. Vendar pa izmišljenih ljudi ni, so le resnični in to so tisti, ki so ob nas in nas potrebujejo. Ko se tega zavemo, si očistimo pogled in nehamo sanjati ter smo se sposobni spreobrniti. Vrnemo se k svoji osebi, svojemu možu oz. ženi, in jo vzamemo tako, kakršna je. Poleg tega morata

biti mož in žena eno tudi pri vsakdanjem sprejetju in nošenju križa - križ je, če si ga z nekom delimo, namreč lažji, obenem pa se ljubezen in sreča povečata, če ju z nekom delimo. Mož in žena sta tudi sprejela od Boga otroke in obljubila, da jih bosta vzgajala. Kdaj pa kdaj so lahko otroci res križ, v resnici pa so blagoslov in dar od Boga samega. Zakonci naj si zanje vzamejo dovolj časa in naj jih vzgajajo v ljubezni in predanosti.

S tem se bodo sami sebe uresničili, hkrati pa tudi utrdili zakonske in družinske vezi. Kaj pa, če Gospod otrok ne da? Predvsem naj se zakonci s tem preveč ne obremenjujejo, saj so Božji načrti z nami zares skrivnostni in s človeško pametjo nedoumljivi. Z upanjem in iskreno prošnjo naj se še naprej obračajo k Bogu, saj je v njem moč in pomoč.

Molimo torej za naše zakonce, da bi črpali moč iz zakramenta, iz zaveze, ki so jo sklenili. Brez srečnih in zadovoljnih zakoncev namreč ni srečnih in zadovoljnih družin, brez slednjih pa ni cvetoče Cerkve, pa tudi uspešne človeške družbe ne. V naših molitvah se še posebej spomnimo zakoncev v težavah in raznih življenjskih preizkušnjah. Spomnimo pa se tudi tistih zakoncev, ki ne morejo imeti otrok in prosimo Gospoda, naj jim nakloni svojo tolažbo.

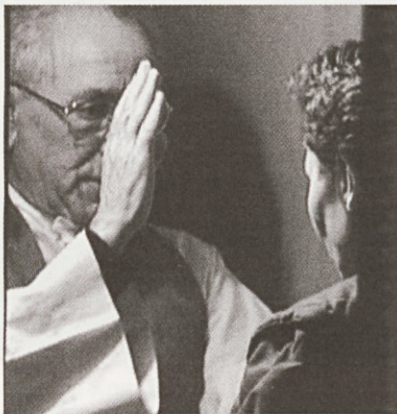
Andrej Vončina

Vprašujete ODGOVARJAMO

LOJZE KUKOVICA

Nekaj časa je od tega, kar je bil neki duhovnik težko ranjen, a ni hotel policiji povedati, kdo je bil njegov napadalec. Pozneje se je zvedelo, da je škofija temu duhovniku prepovedala, da bi sodeloval pri ugotavljanju, kdo ga je napadel in ranil, ker zapoved spovedne molčečnosti ne dovoljuje, da bi v takih in podobnih primerih napadeni spovednik sodeloval pri policijskem iskanju napadalca, ker mu spovedna molčečnost to najstrožje prepoveduje. Je temu res tako?

Da, tako je. Cerkveno pravo določa, da je spovedna molčečnost zelo stroga, da torej spovednik na noben

način ne sme izdati, kaj je zvedel pri spovedi, torej ne grešnika ne njegovega greha. Tistega, ki bi kaj takega storil in bi se potem pri istem

duhovniku tudi spovedal svojega greha. Tudi v katekizmu Katoliške Cerkve je povedano, namreč da je spovednik, ki koga spove, strogo dolžan, da v nobenem primeru ne sme povedati, kdo in kakšnega greha se je ta v spovedi spovedal. Enako ne sme uporabiti znanja, ki ga je pridobil pri spovedi o tem, kdo in kakšen je vernik, ki se je pri njem spovedal in sicer celo brez ozira na to, ali je potem prejel odpustčanje svojega oziroma svojih grehov ali ne. Vse povedano pri spovedi je zavarovano pod spovedno molčečnostjo, ki je spovednik ne kdo drugi ne sme prekršiti v nobenem primeru, tudi ne v primeru, da bi se spovedniku zgodila težka škoda. Takšen duhovnik-spovednik mora biti prej pripravljen vse pretrpeti, celo smrt, kot pa da bi izdal grešnika in greh, ki ga je povedal pri sveti spovedi. V takih primerih se je treba držati načela, ki ga je veliki sv. Tomaž Akvinski takole izrazil: »Kar se ve iz svete spovedi, je kakor da ne ve spovednik kot človek, ampak kot Bog.«

LJUBEZEN TI BO DALA MOČ,

da boš izpolnila božjo voljo povsod, vedno in v vsem

29. 1.1935. Ta torek zjutraj sem med pre-mišljevanjem v svoji notranjosti zagledala svetega očeta, ki daruje sveto mašo. Po molitvi *Pater noster* se je pogovarjal z Gospodom Jezusom o tisti zadevi, glede katere mi je Jezus naročil, naj mu jo sporočim. Čeprav se jaz o tem osebno nisem pogovarjala s svetim očetom, je te zadeve uredil nekdo drug. Sedaj po notranjem navdihu vem, da sveti oče premišljuje o tej zadevi, ki se bo v kratkem po Jezusovi želji uresničila.

Ko sem se pred osem dnevnimi duhovnimi vajami podala k svojemu duhovnemu voditelju in ga prosila, da mi za ta čas dovoli neke odpovedi, nisem dobila dovoljenja za vse, za katere sem prosila, ampak le za nekatere. Dovoljeno mi je bilo eno uro premišljevati o trpljenju Gospoda Jezusa in sprejeti neko ponižanje. Bila sem nekoliko nezadovoljna, ker nisem dobila dovoljenja za vse, za kar sem prosila. Ko sem se vrnila domov, sem za trenutek stopila v kapelo. V duši sem zaslišala naslednje besede: **Ena ura premišljevanja o mojem bridkem trpljenju je večje zaslužek kakor pa celo leto bičanja od krvi. Premišljevanje o mojih bridkih ranah je tebi v veliko korist, meni pa je v veliko veselje. Čudim se, da se še nisi popolnoma odpovedala svoji volji, zelo pa se veselim, da bo do te spremembe prišlo med duhovnimi vajami.**

Istega dne, ko sem v cerkvi čakala na spoved, sem zagledala ravnostista pramena žarkov, ki sta izhajala iz monštrance in se razširjala po vsej cerkvi. To je trajalo ves čas božje službe, po blagoslovu sta se z obeh strani vrnila v monštranco. Pramena žarkov sta bila prozorna kakor kristal. Prosila sem Jezusa, da bi prižgal ogenj svoje ljubezni v vseh mlačnih dušah. Pod tema pramenoma žarkov se srce razvname, čeprav bi bilo kakor gora ledu; četudi trdo

kakor skala, se bo zdrobilo v prah.

JMJ Vilno, 4.2.1935 - Osem-dnevne duhovne vaje

Jezus, kralj usmiljenja, spet je trenutek, ko ostajam sama s teboj, zato te milo prosim spričo vse tvoje ljubezni, s katero plameni tvoje božansko Srce, popolnoma uniči v meni samoljubje in razvnmene moje srce z ognjem tvoje najčistejše ljubezni.

Zvečer, po govoru, sem zaslišala besede: **Jaz sem s teboj. Med temi duhovnimi vajami te bom utrdil z mirom in pogumom, da ne bi opešala pri uresničevanju mojih namenov. Zato se boš pri duhovnih vajah popolnoma odrekla svoji volji, namesto te pa se bo v tebi uresničila vsa moja volja. Vedi, da te bo to veliko stalo, zato napiši na čisti list besede: Od danes v meni ne obstaja lastna volja, in prečrtaj jo, na drugo stran pa napiši naslednje besede: od danes naprej izpolnjujem božjo voljo povsod, vedno in v vsem. Ne boj se ničesar, ljubezen ti bo dala moč in olajšala uresničitev.**

V trenutku ko sem pokleknila,

da bi prečrtala svojo voljo, kot mi je Gospod naročil, sem v svoji duši zaslišala glas: **Od danes naprej se ne boj božjih sodb, kajti ti ne boš sojena.**

Od danes izpolnjujem b o ž j o v o l j o povsod, vedno in v vsem.

JMJ Vilno, 8.2.1935

Posebno notranje prizadevanje, to je izpraševanje vesti.

O samozatajevanju - zatajevanju lastne volje:

1. Zatajevanje razuma, to je podreitev razuma tistih, ki so mi božji namestniki tu na zemlji.

2. Zatajevanje volje, to je izpolnjevanje božje volje, ki se mi razodeva v volji tistih, ki so mi božji namestniki in ki je vsebovana v pravilih našega reda.

3. Zatajevanje presojanja, to je - takojšnje sprejemanje vseh ukazov tistih, ki so mi božji namestniki, brez razmišljanja, razčlenjevanja, presojanja.

4. Zatajevanje jezika. Ne dam mu niti najmanjše svobode; v enem primeru mu dam popolno svobodo - v razglašanju božje slave. Kolikorkrat prejmem sveto obhajilo, tolikokrat prosim, da bi mi Jezus blagovolil utrditi in očistiti

jezik, da ne bi z njim nikoli žalila svojih bližnjih. Zato tudi pravilo, ki mi govori o molčanju, tako zelo spoštujem.

Moj Jezus, zaupam, da mi bo tvoja milost pomagala uresničiti te sklepe. Čeprav so navedene točke zajete v zaobljubi pokorščine, se želim na poseben način v njih vaditi, ker je to vsebina samostanskega življenja. Usmiljeni Jezus, pristrčno te prosim, razjasni moj razum, da bi mogla bolj spoznati tebe, ki si neskončno življenje, in da bi mogla bolj spoznati sebe, ki sem sama ničnost.

O sveti spovedi. Pri sveti spovedi moramo pridobiti dve koristi:

1. K spovedi prihajamo zaradi ozdravitve.

2. Zaradi vzgoje - naša duša potrebuje stalno vzgojo kakor majhen otrok.

Moj Jezus, globoko razumem te besede in iz izkušnje vem, da človek z lastnimi močmi ne more kaj prida napredovati. Veliko se trudi, pa ničesar ne stori za božjo slavo, stalno tava, ker je naš ra-

zum zatemnjen in ni sposoben prepoznati svojega stanja. Posebej bom pozorna na dve stvari: Prvič: za spoved bom izbirala to, kar me najbolj ponižuje, čeprav bi bila le malenkost, a mene vendar veliko stane in se je zato spovem; drugič: vadila se bom v pokorščini; ne le pri spovedi, ampak pri vsakem izpraševanju vesti hočem obuditi popolno kesanje, posebej pa preden grem k počitku. Še ena beseda: Kdor iskreno želi napredovati v popolnosti, se mora natančno držati danih nasvetov duhovnega voditelja. Toliko svetosti - kolikor odvisnosti.

Nekoč, ko sem se pogovarjala s svojim duhovnim voditeljem, sem kot preblisk na znotraj zagledala njegovo dušo v veliki stiski, v tako velikem trpljenju, s kakršnim se Bog le redko dotakne duš s takim ognjem. Trpljenje prihaja iz tega dela. Prišel bo čas, ko bo od Boga priporočeno delo (kot se bo zdelo) navidez popolnoma uničeno. Tedaj pa nastopi božje delovanje z veliko močjo, ki bo pričala o pristnosti. To bo dalo Cerkvi nov sijaj, čeprav je to božje delovanje

v njej vedno navzoče. Da je Bog neskončno usmiljen, nihče ne more oporekati. On želi, da bi vsi vedeli o tem, preden ponovno pride kot sodnik. Bog hoče, da bi ga ljudje prej poznali kot kralja usmiljenja. Ko pride to zmagoslavje, bomo že vsi v novem življenju, kjer ni več trpljenja, vendar bo tvoja duša poprej nasičena z bridkostjo spričo vidnega uničenja tvojih prizadevanj. Toda to uničenje je le navidežno, ker tega, kar je Bog enkrat določil, ne spreminja. Čeprav bo uničenje navidežno, bo trpljenje vendarle resnično. Kdaj se bo to zgodilo, ne vem. Kako dolgo bo trajalo - ne vem.¹ Toda, Bog je obljubil veliko milost - **posebno tebi in vsem, ki bodo oznanjali moje veliko usmiljenje. Jaz sam jih bom branil ob smrtni uri kot svojo čast. Čeprav bi bili grehi duš črni kakor noč, če se grešnik zateče k mojemu usmiljenju, mi izkaže največjo čast in proslavi moje bridko trpljenje. Kadar človek slavi moje dobroto, satan trepeta pred njim in beži na dno pekla.**

Dalje prihodnjič

¹ To videnje se lahko nanaša na zgodovino češčenja božjega usmiljenja v oblikah, ki jih je uvedla s. Favstina. 'Notifikacija' (opozorilo) kongregacije svetega oficija z dne 6.3.1959 (Acta apostolicae sedis 51,1959,271) je širjenje češčenja usmiljenega Jezusa v nakazanih oblikah s. Favstine prepovedala. V skladu s tem je bila iz veliko cerkva podoba božjega usmiljenja, naslikana na podlagi videnja s. Favstine, odstranjena; duhovniki so o taki obliki češčenja božjega usmiljenja prenehali pridigati. Sam duhovnik Michael Sopočko je od Svetega sedeža prejel strog opomin in doživel vrsto drugih neprijetnosti. Tudi Kongregacijo božje Matere usmiljenja je obvezovala prepoved razširjanja češčenja - prenehali so širiti podobe, rožni venec in druge molitve s. Favstine. Zdelo se je, da bo poslanstvo s. Favstine popolnoma zbrisano. Do trenutka, ko je bila objavljena notifikacija, je bila podoba usmiljenega Jezusa

v redovni hiši skupnosti, kjer je s. Favstina umrla, v veliki časti, okrašena z votivnimi darili. Vsako tretjo nedeljo v mesecu je bila tu slovesna sveta maša in duhovniki so pridigali o božjem usmiljenju; prvo nedeljo po veliki noči pa so obhajali praznik božjega usmiljenja, ki ga je kardinal Adam Sapieha 1.1951 obdaroval s popolnim odpustom za dobo sedmih let. V zvezi s prepovedjo Svetega sedeža so se sestre obrnile na krakovsko nadškofijo, na nadškofa Eugeniusza Baziaka, ter vprašale, kaj naj ukrenejo glede podobe božjega usmiljenja, ki je na stranskem oltarju sestrskse kapele in jo verniki častijo oziroma - kako naj se opredelijo do dosedanjih slovesnosti. V odgovoru je g. nadškof E. Baziak svetoval, naj podoba ostane na svojem mestu in naj se vernikom pri podobi ne brani prositi za potrebne milosti, ne kaže pa še naprej obhajati dosedanjih slovesnosti v čast božjemu usmiljenju. Tako je češčenje božjega usmiljenja na način, kot ga je podala s.

Favstina, preživelo preizkušnjo časa v majhnem središču skupnosti v Krakovu, v Wranji ul. 3/9, kjer počivajo posmrtni ostanki s. Favstine.

In najvažnejša stvar: 30.6.1978 je Sveti sedež umaknil prepovedi, ki jih je vsebovala omenjena notifikacija svetega oficija iz leta 1959. Kongregacija za verski nauk je objavila notifikacijo (opozorilo) (AAS 70,1978), ki sta jo dne 15.4.1978 podpisala prefekt kardinal Franjo Šeper in njen tajnik nadškof Jerome Hamer OP. Tu piše: »Z različnih strani, posebej s Poljske, so se tudi uradno na nas obračali z vprašanjem, ali se je treba držati prepovedi iz notifikacije kongregacije svetega oficija, objavljenih v *Acta Apostolicae Sedis* iz leta 1959, ki zadevajo pobožnosti k božjemu usmiljenju v oblikah, kot jih je podala s. Favstina Kowalska. Sveta kongregacija je, upoštevajoč številne, leta 1959 še neznane izvirne dokumente, po premisleku bistveno spremenjenih okoliščin, ob upoštevanju mnenj več poljskih

CERKEV IN SIDA

LUIS MARÍA ANSÓN

ordinarijev, razglasila, da prepovedi, ki jih vsebuje zgoraj navedena notifikacija, nič več ne obvezujejo.« 12.7.1979 je v odgovoru vrhovnemu predstojniku skupnosti duhovnikov - marijanistov brezmadežnega spočetja najsvetejše Device Marije, ki je v imenu predstojnika ameriške province sv. Stanislawa Kostka zaprosil za avtoritativno pojasnilo vsebine, izražene v notifikaciji iz l. 1978, ki preklicuje prepoved razširjanja pobožnosti k božjemu usmiljenju v oblikah, kot jih je predstavila s. Favstina Kowalska, prefekt kongregacije za verski nauk kardinal Franjo Seper izjavil: »Glede te zadeve, ki jo v pismu načenja p. general, vljudno sporočamo, da se je sveti sedež odločil, da z notifikacijo, objavljeno 30.6.1978, dozorelo v luči izvirne dokumentacije oz. natančnih informacij nekdanjega krakovskega nadškofa kardinala Karola Wojtyła - umakne prepoved, vsebovano v prejšnji notifikaciji iz l. 1959. Iz tega razloga menimo, da s strani te svete kongregacije ne obstaja več nobena ovira pri razširjanju pobožnosti božjega usmiljenja v izvirnih oblikah, kot jih je predlagala zgoraj omenjena redovna sestra« (Favstina Kowalska). Sedaj se ta pobožnost razširja z novim zagonom, spremlja jo rastoče zanimanje teologov. Zdi se, da se spolnjuje napoved s. Favstine.

*Na moji poti ni bilo nobene
cerkve. Samogibno sem
izvlekla iz žepa rožni venec
in ga začela moliti. Vnovič
se je ta stara molitev, ki je
ponesla v nebo toliko
človeškega gorja in srčnih
bolečin, izkazala kot dober,
zvest prijatelj v stiski.*

Marija Avgusta Trapp,
ko je zvedela, da je mož
neozdravljivo bolan.

Pod tem naslovom je španski časnikar Luis María Ansón, član Kraljeve Španske Akademije, objavil sledeče:

Tam, kjer je bolnišnica za zdravljenje bolezni SIDA, pa naj bo to v Afriki, Aziji ali Iberoameriki, pa tudi v Evropi, so edino nune in katoliški duhovniki tisti, ki stoje ob posteljah in strežejo bolnikom.

Pri svojem poklicnem delu sem prevozil čez sto držav. Med gobavci, v zavetiščih in hiralnicah za starčke, v bolnicah za nalezljive bolezni, povsod srečaš le katoliške misijonarje in misijonark. To je resnica.

Nikoli še nisem srečal v teh krajih aktivnega komunista ali koga od političnih demonstrantov, ki radi kriče proti Cerkvi. Misijonark in misijonarji ne lepijo plakatov, ne prirejajo političnih govoric. Pač pa izkazujejo svojo ljubezen gobavcem, bolnikom SIDE,

umirajočim starčkom brez svojcev, najbolj nesrečnim in zapuščenim.

Še več, vsi časnikarji vemo, da ob kaki tragediji, ki se dogodi v tretjem svetu, dobimo o dogodkih najtočnejše informacije pri španskih misijonarkah in misijonarjih, ki vrše svoje poslanstvo v najbolj bednih krajih. Dejstvo je, da so oni najbolj zanesljivi.

Da bi kljuboval Cerkvi, je José Luis Rodríguez Zapatero podaril za afriške dežele milijon preservativov, ki jih pa bodo plačali že itak preobremenjeni španski državljani. Koristneje bi bilo vedeti, koliko navdušenih članov PSOE - Partido Socialista Obrero Español - pod vodstvom Bibiane Aído bo poslal tja, da bodo v bolnicah za SIDA živeli med bolniki, jih negovali, jim dajali jesti, jih umivali in jim delali družbo.

Papež je poslal v Afriko več tisoč nun in duhovnikov, misijonark

in misijonarjev. V delu se izraža ljubezen! To je razlika med tistimi, ki kriče in psujejo, in tistimi, ki izkazujejo ljubezen in pomagajo.

Januarja 1967 sem spoznal Terezijo iz Kalkute, še predno je postala znana. En dan sem preživel v njeni družbi in jo spremljal, ko je hodila po barakah in obiskovala umirajoče. Pazljivo sem poslušal, kar mi je pripovedovala. To je bil nauk nekoga, ki pozna trdoto lakote in bolečino popolne zapuščенosti. Zavedel sem se, da govorim s svetnico. In to sem tudi zapisal.

Moramo vedeti, da v najrevnejših predelih in najbolj zanemarjenih mestih Afrike, v razrušenih naseljih Azije, v brazilskih favelah, v peruanskih mizernih naseljih, dela za najbolj revne in zapuščene na tisoče in tisoče Terezij iz Kalkute.

Med obiskom v Afriki je predlagal papež kot najučinkovitejše sredstvo proti SIDI enoženstvo in zakonsko zvestobo. Pri tem pa se-

veda ni upošteval, kako čudovita so tam temnopolta dekleta in kako težko mora biti za zamorca, politesta in vzgojenega v mnogoženstvu, da bi se vpričo tolike lepote in privlačnosti zaobljubil samo eni ženi. Pa pustimo to majhno ironijo ob strani. Tisti, ki zavirajo širjenje SIDE v Afriki in se posvečajo tem bolnikom, so katoliške misijonarke in misijonarji.

Pri okrogli mizi na nekem radijskem programu sem poslušal simpatičnega homoseksualca, ko se je norčeval iz papeža in blatil Cerkev.

Prekinil sem ga in mu pojasnil: »Pravijo, da je SIDA najbolj razširjena med homoseksualci, čeprav zbolijo tudi heteroseksualci. Upajmo, da ti ne boš nikoli na tem zbolel. Vedi pa, če te slučajno doleti ta bolezen, da bo oseba, ki te bo v bolnici z ljubeznijo negovala in ti stregla, katoliška nuna.« Simpatični 'gay' je utihnil in s sogovorniki ta-

koj napeljal pogovor v drugo smer.

Ko je papež Benedikt XVI. letošnje leto obiskal Afriko in odsvetoval uporabo preservativov, je svetovno časopisje po svoje tolmačilo njegove besede in ga napadalo.

Teh, ki sistematično napadajo Katoliško Cerkev, je veliko. Vse jim pride prav, da rušijo ugled Kristusovih učencev ter tajijo in nočejo priznati, koliko dobrega so v dvajsetih stoletjih že storili in še delajo nasledniki tiste majhne skupinice apostolov.

Danes po vsem svetu skrbijo za najbolj bedne, zapuščene in bolne katoliški duhovniki, redovniki in nune. V preteklosti je bil tifus in gobe, sedaj je SIDA. Ne glede na deželo, raso ali vero, so katoliški duhovniki in nune tisti, ki se tiho zavzemajo in stojijo ob strani najbolj potrebnim, daleč od razkazovanja in televizijskih prenosov.

Prevedel Franci Markez

»Živel Kristus Kralj!«

Ob 64-letnici smrti Narteja Velikonje

Jaz sem se Mu postavil v službo za dobre, vredne in potrebne ljudi. Naj pove kaj hoče in naj pazi On, da ne bo nič zoper Njega ... Zahvaljen bodi Bog za to veliko milost, da mi je dal spoznanje, prosim ga samo, naj mi da še moč, da bom mogel povsod in uspešno to spoznanje povedati; potem pa naj On določi čas, koliko časa želi, da to širim. Naj ne zgorim na grmadi kot Njegov nasprotnik, nimam pa nič proti, če zgorim na grmadi v Njegovi službi. Toda tega nisem vreden, tega se bojim, da ne bom vreden, zato si s tem ne belim glave, četudi bi imel čas.

Pustimo odvišno skrb Njemu, fantje, izpolnimo pa to, za kar nas je postavil!

Mi imamo pa toliko slabosti in pogrškov, da prosimo: 'Pusti nas v nebesa vsaj za vrata, saj smo tudi v življenju prišli v cerkev samo do kropilnega kamna.'

Narte Velikonja 1945

Iz zagovora pred 'sodiščem'

»V ideologiji se nisem zmotil, temveč v svoji taktiki...

Drugo, kar je bilo pri meni odločilno, je bila mistična vera pomagati ljudem. Nisem delal napačno v duhu katoliške in humanitarne misli. Nisem gradil na zločinu, ampak proti njemu.«

Na zadnje vprašanje, zakaj je proti OF, je izpovedal:

»Zato, ker katolicizem ne more sodelovati s komunizmom!«

Ko so ga obsodili na smrt kot prvega slovenskega 'vojnega zločinca' po 'osvobojenju', je samo vzkliknil:

»Živel Kristus Kralj!«

Množica je pobesnela, kričala in divjala, terjajoč njegovo kri.

Časnikar je napisal:

»Narte Velikonja je obsojen na smrt... z njim vsa ona lopovščina, ki je pod plaščem katoliške vere in z blagoslovom škofa pripravljala eno največjih katastrof v zgodovini našega naroda...«

Po poročilih

Iz pisma tistih dni:

»Narte Velikonja je vzor in svetel vzgled in vse žene, ki imamo moške zaprte, molimo, da bi se zagovarjali, kakor Velikonja ...

Velikonja je umrl kot mučenec ...«

Dne 25. junija 1945 so ga komunisti ubili nekje: na dvorišču sodnije ali na Turjaku ... njegov grob še ni odkrit.

Iz Koledarja SS 1950

Rožmanovo doživetje v Fatimi

Dr. JAKOB KOLARIČ

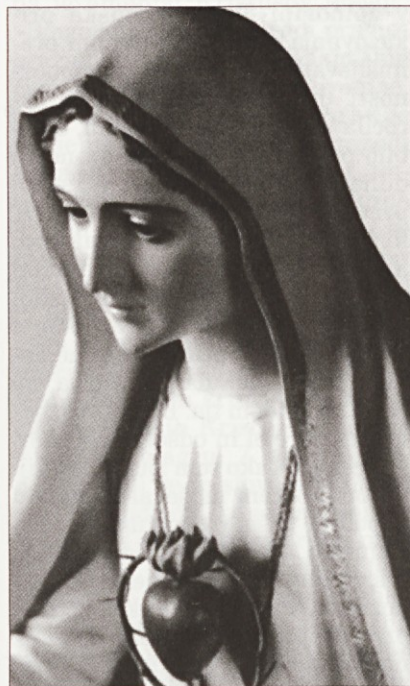
Kralja. Kot nekdanji predsednik stalnega mednarodnega odbora za prirejanje kongresov Kristusa Kralja je bil v Fatimo povabljen tudi škof Rožman. Po ponovitvi svoje zlate maše v Rimu je že začel sestavljati latinski govor, ki ga bo na kongresu imel. Toda nastale so težave že v Rimu, preden je mogel iti na pot, in težave so bile tudi na potovanju do Fatime.

Kakšne so težave bile, kako jih je premagal, in kaj je potem doživel v Fatimi, o tem je po vrnitvi iz Evrope pripovedoval dr. Mihi Kreku. Deset let kasneje je dr. Krek po posredovanju Rev. Julija Slapšaka avtorju te knjige napisal vse, kar mu je škof o romanju v Fatimo pripovedoval. Pismo dr. Kreka je datirano 18. septembra 1967 in se glasi:

»Dragi, častiti gospod dr. Kolarič! Pred nekaj tedni me je v razgovoru pri nas doma č.g. Julij Slapšak vprašal in podrezal, naj še enkrat povem, kako so mi pokojni škof dr. Gregorij Rožman pripovedovali o svojem doživetju v Fatimi na Portugalskem. Ko sem mu ustregel in povedal, me je pa naganjal, naj to ponovno napišem in Vam pošljem, ker, kolikor on, ki je bil tedaj s škofom, ve, je to točen popis tistega dogodka. Zato pišem in pošiljam.

Takrat, kak teden dni potem, ko so se škof dr. Rožman vrnil iz Evrope, kjer so obiskali Rim in Fatimo, sem šel k njim v župnišče sv. Lovrenca. Moj obisk ni bil v zvezi s škofovo potjo po Evropi, pogovarjala sva se o čisto drugih vprašanjih, ki so se tedaj pojavljala v življenju Slovencev v zdomstvu. Šele na koncu obiska, ko sem se poslavljaj in sva oba že stala, sem še vprašal: 'Kako pa je bilo potovanje? Ali ste kaj posebnega doživeli?'

Škof so veselo in ljubezno pripovedovali: 'Da, lepo je bilo. Dva dogodka, ki sem ju doživel, dve

stvari, ki sta se mi pripetili, sta me blagodejno pomirili. Prvo je bilo v Rimu. Tam sem prosil za dovoljenje, za potovalno vizo na Portugalsko. Mala reč. Za človeka, ki nima potnega lista svoje domovine in se potika po svetu kot človek brez državljanstva, vedno več ali manj sitna, pa vendar nič nisem pričakoval, da bi bila kaj težavna. V Fatimi je bil tedaj kongres Kristusa Kralja, jaz sem bil povabljen, moj referat je bil na dnevnem redu, vse je bilo objavljeno. Zato nas je vse neprijetno zadelo, ko so duhovniki, č.g. Slapšak in drugi, ki so šli na poslanstvo v Rimu, povedali, da so bili tam uradniki kar nekam neljubeznivi z njimi. Rekli so, da so jih kar neljubeznivo odslavljal, ko so hodili spraševati, kdaj bom vizo dobil. Dnevi so potekali, dovoljenja pa ni bilo. Dan mojega predvidenega odhoda iz Rima se je hitro bližal. Začelo me je skrbeti. Čudil sem se.

Škofa Rožmana je srce vleklo v Fatimo. Odkar je zvedel za fatimska prikazovanja in za naročila, ki jih je božja Mati tam svetu dala, se je na vso moč prizadeval, da bi jih izpolnil sam, verniki njegove škofije in ves slovenski narod. Med vojsko je uvedel pobožnost peterih prvih sobot. Svojo škofijo in vso Slovenijo je v nedeljo, 30. maja 1943, posvetil Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Slovenci smo prvi narod v Evropi, ki smo to posvetitev v celoti opravili. Leta 1955 smo jo v Lemontu, I11. na njegovo pobudo in pod njegovim vodstvom ponovili. Usodo slovenskega naroda in njegovo bodočnost je položil v Marijino materinsko Srce.

Iz teh razlogov je škof Rožman želel obiskati Fatimo. Obisk pa so mu narekovali še drugi razlogi. Leta 1957 je od 9. do 13. avgusta bil v Fatimi VIII. kongres Kristusa

Nisem si mogel misliti, čemu ta težava, zakaj portugalskega dovoljenja ne bi dobil. In tretji dan predno bi moral odpotovati iz Rima, sem takoj zjutraj, ko sem se zbudil, nekako takole premišljeval: Marija, Ti veš, zakaj želim iti v Fatimo. Ti tudi veš, da smo v domovini Tvoja fatimska prikazovanja v javnem češčenju premišljevali in imeli posebne pobožnosti, da bi spolnjevali Tvoja naročila v Fatimi. Zato mislim, da bi bilo prav, da bi bil v imenu naših duhovnikov in vernikov v Fatimi pri tem kongresu. Sedaj pa težava, ki je nisem prav nič pričakoval. Marija, Ti odloči. Kar takole naj bo: Jaz grem danes osebno sam po vizo. Če jo dobim, prav, bom z veseljem šel v Fatimo; če je ne dobim, bom vedel, da Ti, Marija, ne želiš, da pridem tja. Bom Tvojo odločitev sprejel in odšel nazaj k Sv. Lovrencu. Tako sem zjutraj Mariji govoril, potem maševal in kmalu dopoldne odšel na portugalsko poslaništvo, čeprav so mi odsvetovali, češ da tam lahko kaj neprijetnega doživim. Pa ni bilo tako, ampak prav nasprotno. Uradniki so bili z menoj izredno vljudni in prijazni. Kar brž so mi povedali, da je prišlo uradno navodilo ministrstva, da naj mi vizo izdajo tako, kakor želim. Prosili so me, naj naslednjega dne pošljem nekoga v urad, da bo vizo z vsemi drugimi listinami in dovoljenji sprejel in mi jih prinesel. Treba bi namreč bilo meni predolgo čakati, če bi hotel istega dne vse dobiti. Domov grede sem se Mariji zahvaljeval in ji srečen govoril, da ugodno spremembo vsega zadržanja uradnikov na poslaništvu in pozitivno rešitev imam za njeno znamenje, da je prav, da grem v Fatimo.

Tam, v Fatimi pa je bilo takole: Tistega dne zjutraj sem rekel Mariji, da imam ta dan prav posebno prošnjo. Prosim jo, naj mi na kak način pokaže, dá kakšno znamenje, naj mi odgovori na vprašanje: Ali smo katoliški Slovenci med vojno in revolucijo ravnali prav ali ne? To me je namreč hudo mučilo. Ne morda radi komunističnih sodb in obsodb, pač pa toliko bolj radi strašnih nesreč, ki so nastale in deloma še trajajo. Vse tisto

jutro sem prošnjo ponavljal: med molitvijo, pred in med sveto mašo in potem kar naprej. Vedno bolj sem postajal nestrpen in sem silil in prosil: Marija, usliši me, daj mi znak, saj veš, kak revež sem v tej negotovosti. Čim dalj sem o tem mislil in sam v sebi govoril, tem bolj me je vsega obšlo hrepenenje, da si moram to izprositi; prevzela me je neka nujna želja, kar gnalo me je nekaj, naj še in še silim in prosim. In sredi tega presečnega pogovarjanja z Marijo, sredi ponavljanja moje prošnje, sem opazil, da so roke, ki sem jih sklenil v molitvi, nekam osvetljene, da je na njih neki pramen močnejše svet-

Le to trdim, da se je tako zgodilo.'

Mir in zadovoljnost sta mu sijali z obraza, ko sva se poslovila.

Tole pisanje so prebrali: č.g. Julij Slapšak, prof. Janez Sever in moja žena Amalija. Praviyo, da je tako napisano, kakor sem jim tedaj pripovedoval. Prisrčno Vas pozdravljam. Vaš Miha Krek.«

Po zapisih v dnevniku je škof iz Rima odpotoval z letalom v soboto, 10. avgusta, in prišel v Lizbono pozno ponoči. Ko je v nedeljo kupoval vozni listek do Fatime, mu je nekdo ukradel denarnico, v kateri je bilo okrog 200 dolarjev in nekaj portugalskega denarja. Od postaje

Fatimsko svetišče na Portugalskem

lobe, ki se je bleščala v lahni modrini. Ozrl sem se in videl, da je ista modrina padala tudi po talarju. Moja prednja stran je bila v tej svetlobi. Tedaj mi je šinilo v spoznanje: Marija me je uslišala. To je znamenje, da smo delali prav. Spet sem se ozrl okoli. Sinjina v izredni svetlobi se je za spoznanje še bolj zasvetila in potem je ni bilo več.'

Tako so škof govorili. Jaz sem molčal. Ko sem hotel na koncu nekaj komentirati, so me škof prehiteli: 'Nič ne pravim, kaj je to bilo.

v Fatimi je do kraja Marijinih prikazovanj bilo še 20 km, a je za konec kongresnega zborovanja tistega dne vendarle prišel na cilj svojih želja. V ponedeljek, 12. avgusta, je v baziliki ob osmih zjutraj bila maša po vzhodnem obredu, pri kateri je škof Rožman imel nagovor v nemščini. Od enajste ure dalje je bil na kongresnem zborovanju. Pozno, šele popoldne ob pol dveh je prišel na vrsto, da je mogel maševati v kapelici Marijinih prikazovanj. Tega dne dopoldne je pre-

jel Marijin odgovor, kakor navajamo zgoraj. Ni pa izključeno, da se je to zgodilo šele med njegovo mašo. Zvečer se je udeležil seje stalnega odbora za prirejanje kongresov Kristusa Kralja. Noč od ponedeljka na torek je vsaj deloma, če ne celo prebedel, ker je v dnevniku (13.8.) zapisal, da se je na velikem trgu pred baziliko nabralo okrog 100.000 (sto tisoč) ljudi. Morda se številka more brati tudi 160.000. Celo noč so bile 'svete ure'. Vseokrog so ljudje ležali, tudi družine z majhnimi otroki. Pihal je hladen veter, da je bil skoraj mraz ponoči. Ta prizor more ob množičnih romanjih doživeti vsak romar, ki se ponoči udeleži svetih ur. Drugi dan, 13. avgusta dopoldne, se je škof poslovil od Fatime, ko je ravno bila maša pred baziliko in ves prostor pred njo zopet poln ljudi. Zvečer tega dne se je iz Lizbone z letalom vrnil v Združene države.

Drugo poročilo o čudežni svetlobi

Tri tedne po vrnitvi v Ameriko (9.9.1957) je škof Rožman v pismu salezijancu Mišku Bruncu takole opisal svoje romanje v Fatimo:

»V Fatimi sem bil zelo zadovoljen, samo škoda, da ni bilo več časa. Srečen sem, da sem mogel v kapelici prikazovanj maševati za slovenski narod. Doživela sva pa z g. Slapšakom nekaj - za našo nenavadnega. Maševal sem pozno - bilo je že četrt čez eno popoldne ali še nekoliko pozneje. Napisal sem bil ob 12.30, pa se je dopoldne enkrat tako zavleklo, da se določeni termini niso mogli točno držati. Za menoj je maševal še en škof (zadnja maša). Potem sva se vračala v semenišče montfortancev, kjer je bilo kosilo nastavljeno na pol tretjo uro. Ko zavijeva okrog cerkve in se obrneva proti semenišču karmeličanov in semenišču montfortanov, naenkrat opaziva, da so bele stene, ki so se prej blestele v čisti belini, postale modre - v lahno modri barvi so stale pred nama, sonce je manj bleščeče sijalo kakor ob sončnem mrku, ko je majhen del sonca zakrit. Pogledam roke: modre so; vse, kar je bilo prej belo, je modro

- tudi na cesti in na listju drevja se ta sprememba pozna. Obrnem se proti soncu, da vidim, kaj je vzrok; sonce stoji na popolnoma jasnem nebu, modrem nebu - nekaj lahkinih belih oblakov je na severni strani nebes - in na sonce sem brez težave pogledal, ni bilo tako slepeče svetlo kakor sicer. Kaj je bilo? Ali je to običajen pojav v Fatimi in okolici? Na odprtem hodniku semenišča je bilo par gostov in eden patrov. Vprašal sem ga: kako da pri vas sonce plavo sije? Pa se za vprašanje ni zmenil, začel je govoriti o drugih stvareh, morda me ni razumel (govorili smo nemško), nisem ga maral dalje vpraševati. Po kosilu sem stopil zopet na prosto - sonce je običajno sijalo belo in blesteče. - Ker sem naslednji dan odšel že ob enajstih iz Fatime in prvi dan v nedeljo sem prišel šele po četrti uri tja, nisem mogel spoznati, ali se ta pojav vsak dan pokaže, kadar je nebo jasno. - To samo mimogrede - morda se boste mogli Vi kdaj o tem prepričati.«

Ta opis je mnogo manj osebni. Škof v njem molči o svoji vroči želji, naj mu Marija da neko znamenje, po katerem bo spoznal, ali »smo katoliški Slovenci med vojno in revolucijo ravnali prav ali ne«. Kakor je pripovedoval dr. M. Kreku, je mogoče sklepati, da je nenavadno modro barvo na rokah in talarju opazil že v dopoldanskih urah. Iz poročila salezijancu Bruncu, ki mu ga je škof napisal tri tedne po tem dogodku v Fatimi, pa je isti pojav opazil šele popoldne, ko sta se z duhovnikom Slapšakom po maši v kapelici prikazovanj vračala k monfortancem na kosilo.

Ni važno, ali je škof Rožman pojav modre svetlobe na svojih rokah in okrog sebe videl enkrat ali dvakrat. Gotovo je, da je ta pojav doživel in ga je sprejel kot Marijin odgovor na svojo prošnjo.

Škofa Rožmana je mnogokrat mučilo vprašanje, ali je njegovo stališče med vojsko in ravnanje ljudstva, ki se je rdečemu terorju nazadnje z orožjem uprlo, bilo pravilno ali ne. Leta 1955 ali 1956 se je škof Rožman z nekim slovenskim duhovnikom v Ameriki

sprehajal po Baragovem parku pri frančiškanih v Lemontu, Ill. Pogovor je prišel na naše žrtve od začetka komunistične revolucije do vrnjenih in pobitih domobrancev. Škof je na eni strani poudaril naravno pravico človeka po samoobrambi. Na drugi strani pa je omenjal Kristusov blagor: »Blagor njim, ki so zaradi pravice preganjani« (Mt 5,10). Kakor ima človek pravico do samoobrambe, prav tako sme po tem blagru svoje življenje tudi žrtvovati zaradi Boga in njegovega kraljestva. Nato je dejal nekako takole: »Morda bi bilo prelite manj krvi, ko bi se dali pobiti«, kakor se je na primer dal pobiti Lojze Grozde. Mislil je na ideološke nasprotnike komunizma. Škofa je potemtakem mučila misel, da bi bilo morda manj človeških žrtev, če bi se držali navedenih Kristusovih besed v osmem blagru. Z drugimi besedami: ali se je slovenski narod pravilno odločil, ko je zagrabil za orožje, da se je z njim branil pred komunisti. Škof je v tujini o tem razmišljal, ko je ugotavljal veliko število žrtev med in po vojni. Duhovnik mu je odgovoril: »Ne nalagajte si krivde, ki je nimate. Ljudstvo je takrat ravnalo tako, kakor se je v tedanjih razmerah zdelo najboljše.«

Tako nam je popolnoma razumljivo, da je škof Rožman kako leto kasneje v Fatimi tako vneto prosil Marijo, naj ga teh mučnih dvomov reši.

Iz knjige *Škof Rožman III*

K nekemu menihu je prišel njegov sobrat in se potožil, da ne more več verovati ne moliti. Prosil ga je, da mu ne bi bilo treba iti k bogoslužju, kajti njegovo srce je togo in njegove molitve so laž.

Menih mu je rekel:

»Če že ne moreš moliti, potem pojdi tja in opazuj, kako molijo tvoji sobratje.«

RAZVELJAVITEV PROCESA PROTI ŠKOFU

Gorazd Kocijančič se škandilizira

Medškofijski odbor za kulturo (MOK), ustanova slovenske Cerkve, je aprila 2008 organiziral v hrvaškem mestu Lovran VI. forum pod geslom Resnica vas bo osvobodila – škof Rožman in njegov čas, kot smo že lani poročali. Danes objavljamo dva komentarja filozofa Kocijančiča ob koncu predavanj. V prvem komentarju je povedal tole:

»Vsa tri predavanja, ki smo jih danes poslušali - in tudi celotna diskusija, ki se je zdaj razvila - nam razkrivajo zelo kompleksen položaj: nastop škofa Rožmana se - metaforično rečeno - ne kaže niti kot črn niti kot bel, ampak kot siv. A ta sivina je barva tragične groze, ne nevtralnosti. Glede občutja tragike je med nami zavladal neki konsenz: lahko se pogovarjamo o Rožmanu. Očitno se sicer ne strinjamo v detajlih, a našli smo prostor dialoškega razmišljanja o zgodovini. To nikakor ni samo po sebi razumljivo. Spomnimo se samo na reakcije v cerkvenem tisku, v »Družini«, ki smo jih lahko brali ob razveljavitvi procesa proti škofu. V njih je bil viden povsem nedialoški diskurz, ki bi me osebno zelo neprijetno presenetil, če ne bi bil stalnica tega časopisa. V njem se je pokazalo nekaj čisto drugega od tega, kar se dogaja danes. Zgolj želja, oprati preteklost, narediti jo za svojo, belo, narediti iz Rožmana herojski lik.

Glede na to, da je tudi danes med nami veliko najkompetentnejših cerkvenih ljudi, največjih poznavalcev medvojnega obdobja, me zanima naslednje: kje pravzaprav teče ta medijski kanal, ki izključuje racionalno debato o zgodovini? Od kod izvira v Cerkvi ideološka želja manipulirati z zgodovino? Kdo konkretno je danes v Cerkvi zanj zainteresiran - saj je vnaprej jasno, da lahko tak diskurz zbudi samo besno reakcijo?»

Naš komentar:

Kocijančičevi zaključki so dediščina po Edvardu Kocbeku iz časov, ko je ta še gledal v komunistični revoluciji rešitev socialnega vprašanja. Zaslужijo temeljitejšo obravnavo, ne samo kratek komentar.

Kocijančič očita 'Družini' nedialoški diskurz, prav to, kar sam počenja. Vprašamo, ali katoliški tednik sme povedati svoje mnenje o razveljavitvi Vrhovnega sodišča RS sodbe Vojaškega sodišča iz časov najhujše komunistične strahovlade ali ne? Če je bilo kdaj prepovedano odkrivati resnico, je bilo to v času Stalina, ne zdaj, ko hočejo biti vsi osvoboditelji, nihče več revolucionar. Čas za manipuliranje z zgodovino je bil v desetletjih 'po osvoboditvi', ki v Sloveniji še traja. Prav zaradi suženjske kolaboracije vernih, ki so bili tako vzgojeni kot Kocijančič.

Ko se je filozof vdrugič oglasil k besedi, pa je menil:

»Za trenutek bi se vmešal v to debato glede Mahniča. Seveda lahko rečemo, da je povezovanje Mahniča in njegovega ideološkega projekta s škofom Rožmanom nehistorično. A vendar je na neki

drugi - verjetno bolj temeljni ravni - precej pomembno. Danes o tem nismo dovolj govorili. Razpravljali smo predvsem o dveh totalitarizmi. O tem, da je bil slovenski človek pahnjen v nemogočo alternativo: ali nacifašizem ali komunizem. A vendar ni nobenega dvoma, da je položaj dodatno zapletel slovenski totalitarni katolicizem, katolicizem s totalnimi aspiracijami. Seveda temu težko rečemo totalitarizem v klasičnem političnem pomenu, ampak mislim, da ni mogoče zanikati tovrstnega integrizma v naši preteklosti - in sedanjosti. Pri njem gre za preprosto željo infiltrirati katolicizem v vse pore družbe in jo, kolikor je to le mogoče, obvladovati. Ta psevdomorfoza krščanstva se očitno ohranja v določenih cerkvenih strukturah še danes - seveda s katastrofalnimi posledicami za samo krščansko vero. Le če jo mislimo v njeni zgodovinski genezi, lahko razumemo povezanost, ki jo nekateri katoličani še danes čutijo s predvojno in medvojno katoliško ideologijo - in to je eden od ključnih problemov naše percepcije tega časa in tudi ustreznega zgodovinskega premišljevanja časa škofa Rožmana.«

Naš komentar:

Smešno, če ne bi bilo tragično in krivoversko! Če Kocijančičev 'diskurz' ni posledica ideološkega pranja možganov, kaj potem je? Če so imeli revolucionarji, s pomočjo 'naprednih' teologov, tak uspeh z indokrinacijo vernih in izobraženih, kaj so lahko dosegli pri nevernih in neukih! Pri tem pa seveda ni šlo brez začetnega terorja in diktatorskega enoumja, ki je trajal vsa desetletja do padca berlinskega zidu. Kocijančič sam dokazuje, kdo je v Sloveniji po koncu druge svetovne vojne izrabil diktaturo, da je manipuliral z ljudmi in zgodovino!

Prihodnjiki bomo objavili najvažnejše iz njegovega eseja o zgodovini, ki ga je bral v Lovranu.

Stane Snoj

Iz zbornika IV. Forum za dialog med vero in kulturo – Resnica vas bo osvobodila – Škof dr. Gregorij Rožman in njegov čas

CERKEV MED OBEMA ŠPANIJAMA

2 - Konec

Torej so v diktaturah gledali rešitev?

Recimo, da se je v tistem trenutku splošnega političnega kaosa zdela izbira avtoritarizma kot pomirjajoča rešitev. Toda pozor: v trenutku vstaje še ni bilo Francisca Franca. Niti se ni pojavil med podpisniki prvega dokumenta Komiteja narodne obrambe, ki je 30. julija l. 1936 zaman prosil Sveti sedež za priznanje.

- Kdaj se je torej začelo resnično versko preganjanje?

Kljub opreznostim Cerkve se je takoj po vojaški vstaji začel od strani republikancev lov na vse, kar je bilo povezano z vero. Bilo je resnično versko preganjanje, ki se je končalo šele ob koncu vojne. Medtem ko je bila Španija razdeljena, se je v republikanskem delu okrepilo preganjanje tako posameznih oseb, kakor cerkva, samostanov in celo pokopališč, kjer so izkopavali trupla redovnikov in redovnic, da so jih lahko oskrunili in se znašali nad

njimi. Bilo je pobijanje, poskus odstraniti vse ljudi iz enega dela španskega ljudstva, med katerim so bili duhovniki in redovniki, moški in ženske. Prav zaradi tega se republikanci niso zadovoljili z odstranitvijo duhovnikov, redovnikov in redovnic, temveč so rušili tudi spomenike, simbolične kraje in posvečena poslopja. Zavladalo je splošno barbarstvo.

- Ali vladi ni uspelo nadzorovati teh dejanj?

Ne, da bi ji ne uspelo, temveč je taka dejanja vzpodbujala in pospeševala. V poročilu o šestih mesecih revolucije republikanskega ministra za pravosodje, Manuela de Irujo, beremo: »Porušili smo vse, ne ostane že nič več.« V mnogih zgodovinskih knjigah je pisano, da so nasilstva, izvršena v republikanski zoni, v veliki meri sad ljudskih nenadzorovanih pobud, ki so se zgodile kasneje od pobojev, ki jih je zakrivilo vojaštvo že od prvega dneva vojaške vstaje. Toda poročilo ministra Iruja postavi te

trditve na laž in odkrito izjavlja, da »sistematično rušenje cerkva, oltarjev, predmetov bogočastja, nedvomno ni nenadzorovano dejanje. Streljanje duhovnikov ne more imeti nobenega upravičila in stavi republikansko vladu v zadrego zaradi njene vpletenosti ali nemoči, kar ima za posledico /.../ težave naše Republike pri obrambi pred civilnim svetom.«

- 14. septembra l. 1936 je sprejel Pij XI. v Castelgandolfu skupino španskih beguncev.

Da, in je imel zelo dolg govor, v katerem je razpravljal o preganjanju. Zanimivo je ugotoviti, da čeprav je bilo do tedaj že umorjenih okrog tri tisoč petsto duhovnikov, je papež v svojem govoru omenil republikance na nekem mestu takole: »In ostali, kje so? Ostali so tudi naši sinovi; čeprav nas ne priznajo za očeta. Mi jih ljubimo z očetovsko ljubeznijo, ker so naši sinovi.« Bil je krasen govor, ki je imel velik odmev v svetovnem časopisju. To je bil prvi govor Svetega sedeža o španskem položaju. Toda v Španiji je Franco s cenzuro ta govor prepovedal. Ta papežev dolgi govor je temeljno besedilo za zgodovino verskega preganjanja, ker se v njem prvič govori o mučeništvu z ozirom na njegove žrtve.

- Zakaj so španski škofje čakali eno leto, preden so izrekli sodbo?

Ker v prvih mesecih niso jasno videli položaja in ker je čakal tudi Vatikan. Toda 1. julija l. 1937 so škofje objavili skupno pismo, da so obvestili svet, v katerem so postavili na laž propagando Republike. Pomislimo, da je bilo takrat umorjenih že več kot šest tisoč duhovnikov, da so bile porušene praktično vse cerkve, kar so jih mogli porušiti in da so bili priče splošnega uničevanja Cerkve in vsega, kar je bilo z njo v zvezi (umetniška dela, knjige, dokumenti idr.) V trenutku splošnega preganjanja so videli škofje v nacionalistih edino možnost rešitve za Španijo, ki je bila v nevarnosti, da bi se znašla v stalinističnem komunizmu. V tem pogledu pi-

še v svojih spominih kardinal Vicente Enrique y Tarancón, ki je bil kasneje nadškof v Madridu: »V onih trenutkih je Cerkev /.../ morala zavzeti stališče med dveh Španijama, med rdečo, ki te ubija, in drugo, ki te rešuje.«. Iz zgodovinske perspektive je treba podčrtati, da v tistem trenutku ni bilo mogoče vedeti, kakšen bo nadaljni politični razvoj.

- Z izjavo 1. julija l. 1937 se je Cerkev dokončno moralno zvezala z nacionalisti.

Da, toda treba je reči, da je to storila kot edino možno izbiro za svoje preživetje. Slog pisma je precej zmeren, če vzamemo v poštev tragične okoliščine, v katerih je bilo napisano. Če ga sodimo v luči in z mentaliteto časa, trdega soočanja in boja, gre za razumljiv dokument. V njem državljanska vojna ni predstavljena kot »križarska vojna« in edinkrat, ko se pojavi ta beseda, je, da se zanika, da bi imel boj ta značaj.

- Ali je papež skušal kdaj olajšati vojne grozote?

Proti koncu julija l. 1937, medtem ko je vzdrževal diplomatske odnose z Republiko, je poslal papež v Španijo msgr. Ildebranda Antoniuttija, da bi videl, če bi bilo mogoče podvzeti poluradne odnose z narodno vlado. Skozi dve leti je poskušal Pij XI. različna posredovanja, izvedel je veliko posegov, da bi se vojna čimprej končala, da bi olajšal strahote, da bi rešil mesta. Posredoval je celo osebno pri Francu in prosil milosti za obsojene na smrt ali za zmanjšanje kazni ali pomilostitve. Ta položaj je trajal do maja l. 1938 – to je skoraj do konca vojne, in ko je Republika že zgubila zaupanje na mednarodni ravni, je bil poslan nuncij Cicognani. Ob božiču je Pij XI. preko nuncija prosil Franca za premirje, vsaj za osemindeset ur. Toda do premirja ni prišlo in vojna se je končala z zmago Franca l. aprila l. 1939.

- Ali moremo govoriti o verskem preganjanju in o blaženih mučencih v zvezi z državljansko vojno?

Tako je, toda moramo reči, da se je začelo preganjanje praktično v maju l. 1931; potem pa so bili mučenci revolucije tudi v Asturiji l. 1934. Da ne bi ustvarili zmešnjave, moramo razlikovati med mrtvimi. Vse mrtve osebe zaslužijo največje spoštovanje, toda niso vsi mrtvi enaki. Ne more se primerjati tistega, ki umrje v cestni nesreči, s tistim, ki je žrtev npr. terorističnega atentata. Na žalost, v vojni so padli, ki umrjejo

na bojnem polju. In potem so žrtve političnega zatiranja, se pravi, osebe, ki so umorjene iz ideoloških vzrokov: v španski vojni je bilo zatiranje na obeh straneh brezobzirno. Tisti, ki so bili umorjeni iz verskih vzrokov, iz vzrokov vere, so mučenci, ki jih ne smemo zamenjati niti s padlimi niti z žrtvami političnega zatiranja, kajti mučenci niso nikoli prijeli za orožje, niso vodili vojne proti nikomur, niso razglašali svojih političnih nazorov, niti niso pripadali političnim skupinam ali gibanjem. Umrli so odpuščajoč in odpuščali ljubeč, v posnemanju Kristusa na križu. Niso bili umorjeni zaradi svojih političnih nazorov, temveč zaradi svoje kr-

ščanske vere; sicer ne bi mogli razumeti, zakaj so jih vabili, preden so jih umorili, naj si rešijo življenje tako, da se odpovedo svoji veri, da preklinjajo Boga, da pljuvajo v razpelo ali podobne Device. Drugače ni mogoče razlagati, zakaj toliko pobesnelosti celo do simbolov vere, do cerkva, samostanov, podob in posvečenih predmetov. Demokratična država ima pravico, da se spominja in časti padle v vojni ter žrtve političnega zatiranja, tako na strani nacionalistov kakor na strani republikancev. Toda Cerkev ima pravico in dolžnost, da obdrži živ spomin na tiste, ki so dali svoje življenje kot mučenci za obrambo svoje vere in zato mučencev ene ali druge strani ne proglasi za blažene, temveč samo tiste, ki so bili umorjeni *in odium fidei* ter *in odium Ecclesiae* (v sovraštvu do vere in v sovraštvu do Cerkve), brez vsake jeze do preganjalcev in brez političnega namena, kajti mučenci nimajo politične barve.

- Za konec, kot zgodovinar, kaj nam morete povedati o pred sodku, ki je do sedaj onemogočal osvetliti nekatere strani sodobne evropske zgodovine, ki je skušala zakriti versko preganjanje v Španiji?

Versko preganjanje v Španiji v desetletju 1930 je bila najbolj ponižujoča stran druge španske Republike in je pustilo v spominu sledi, ki se težko pozabijo. Ta Republika se je spremenila v mit tiste leve, ki živi zasidrana v že daljni preteklosti in se ne more sprijazniti s svojo lastno preteklostjo. Nasprotno, obtožila je Vatikan obskurantizma in revizionizma ob priložnosti beatifikacije štiristo osemindesetih španskih mučencev. Nekaj podobnega se je zgodilo 11. marca l. 2001 ob priložnosti beatifikacije dvesto trinidesetih žrtev v Valenciji, umorjenih zaradi sovraštva do vere od social-komunistov in anarhistov med državljansko vojno. Ob tej priložnosti so poročali nekateri časopisi celo o »molčeči zaroti frankizma in fašistične zlobnosti«. Uvodnik »Wall Street Journal-a« pa je poročal o »mojstrskem udarcu«,

DUHOVNIK MARJAN

Zbral in zapisal MARKO KREMŽAR (7)

Po Družini

ki je morda zaznamoval iz zgodovinske perspektive »začetek resnice o dejstvih«. Katerih? O tistih, ki smo jih opisali, o blizu sedem tisoč duhovnikov in veliko tisočev civilistov, umorjenih med špansko vojno, ne da bi omenili prvo grozljivo početje v Asturiji? Res čudno, da je po desetletjih časovne razdalje spominjanje teh dogodkov povzročilo v gotovih krogih škandal.

*Prevedel Marjan Hribar
Priredil Marko Kremžar*

Arški župnik je opazil v cerkvi moža, ki je klečal pred tabernakljem. Mislil je, da je pač eden tistih obiskovalcev, ki so prišli Bogu potožit svoje gorje. Ko pa ga je čez eno uro našel na istem mestu in

v istem položaju, ga je vprašal:

»Povej mi, kaj ves čas pripoveduješ Bogu?«

Mož mu je odvrnil:

»Pravzaprav nič, gospod župnik.«

Pokazal je na tabernakelj in rekel:

»Jaz gledam njega, on pa gleda mene.«

+

Neki pridigar je takole pokaral svoje vernike:

»Sestre in bratje, vaša vera je zelo šibka. Zbrali smo se, da Boga prosimo, naj nam po dolgi suši pošlje prepotrben dež.

In kaj vidim? Niti eden izmed vas nima s seboj dežnika!«

Ker je bila že noč, se mi je ponudil, da me po največji samoti pospremi proti domu. Med potjo sva dosti govorila. Glavno, kar je rekel je, da bo zdaj moral biti bolj previden, da pa se bo držal dogovorjenega načrta, ker ima pripravljene ponarejene dokumente. Glede partizanov pa je rekel, da je tako početje zdaj nespametno, ker še ni čas za to: 'v ozadju so prav gotovo komunisti'.

Drugi večer je potem prišel v Mengeš ter se ustavil pri nas. Kakor po navadi je spovedoval in zgodaj zjutraj maševal, pridigal in obhajal. Vse svoje stvari je nosil v svoji aktovki: roket, kozarec za kelih itd. (Za kelih mu je služila čaša, mali kozarec.) Ker je bilo zaradi Nemcev zdaj po prvem partizanskem nastopu zelo nevarno, smo mu poslej aktovko vozile naprej v določene kraje ženske, da je on prazen potoval. Iz Mengša je odšel naprej proti Ihanu in Dolu. Pozneje se je še večkrat vrnil v Mengeš in je enkrat maševal celo v zavetišču.«

Glede maše v zavetišču se Marija Pavli verjetno moti, ker vemo iz Marjanovega pripovedovanja, s kakim nezaupanjem so ga sprejeli zaprti sobratje. Prav verjetno pa tega Marjan ljudem, ki so mu pomagali organizirati obisk zavetišča, ni razlagal, da jih ne bi razočaral. Potem Marija nadaljuje:

»Ko so pa pozneje iz zavetišča spustili gospoda Plevnika, ki je nato dobil pravico maševati v vsaj desetih farah, se je gospod Kremžar umaknil od nas in se pomaknil proti Kranju. Slišali smo praviti, da je bil celo v Tržiču in Lomu, kjer je maševal in prevideval bolnike in da so mu Nemci bili vedno za petami, da ga pa nikoli niso mogli zasačiti. Potem je vse utihnilo o njem. Kasneje smo slišali, da je odšel v Srbijo.

Ko je deloval v našem okolišu, mu je preskrbela nove dokumente Detelova iz Doba, ki je bila takrat v službi na občini. Največ pa je z njim sodeloval Puckov Vinko iz Vira. Gospod Marjan je imel pri Puckovih

Duhovnik Marjan Kremžar

največjo zaslombo. Puckovega Vinkota pa so kasneje partizani ubili. Najprej so ga mučili, potem pa so živega strmoglavili v prepad.

Značilno za njegovo vnemo, kako mu je bilo pri srcu vedno in povsod le reševanje duš, je tole, kar mi je precej kasneje pripovedoval o njem moj sorodnik, tam od Kranja. Ta je nekoč prišel k nam in sva se menila o vsem mogočem. Med drugim mi je povedal, da je njegov znanec naletel na silno pogumnega duhovnika. Pravil je, da je nekoč vozil hlode. Ko tako stopa po cesti zraven svoje vprege, se pripelje za njim mlad kolesar. Vstric njega skoči s kolesa in ga ogovori. Ko se nekaj časa pogovarjata o vsakdanjih rečeh, mu tuji kolesar zaupa, da je duhovnik. 'In nazadnje sem se mu na cesti spovedal in dobil odvezo'. Tako nekako je zaključil moj sorodnik pripovedovanje.«

Gornjo pripoved Marije Pavli lepo dopolnjuje lastnoročno zapisano pričevanje gospe Fride Breznik, ki je živel kasneje v predmestju Buenos Airesa v Slovenski vasi v Lanusu. Takole piše:

»Prvič smo bili skupaj z gospodom Kremžarjem na Rovah. Tam je razložil,

oziroma smo se zmenili, kako bomo organizirali njegovo delovanje.

Drugič smo se dobili na Krtini. Bili smo v cerkvi in potem v gostilni pa smo bili precej moteni, da smo se le s težavo zmenili, kako bo deloval. Bilo nas je nekaj fantov in nekaj deklet. Nato je 30. julija zvečer prišel k nam. Zvečer je spovedoval, zgodaj zjutraj pridigal in maševal v naši hiši. Obvestili smo samo par najbolj zanesljivih članov Katoliške akcije in sosedo iz dveh hiš, ker je bilo takrat zelo nevarno. Vse je ostalo tajno.

Naslednji dan je bil še pri nas, dopoldne je prišlo nekaj članic Katoliške akcije iz sosednjih vasi in smo imele nekaj sestanek. Dajal nam je navodila, kako ohraniti vero, zlasti je poudarjal, da je vesel, da živi v teh časih, ko nas bo Bog presejal, ločil pleve od pšenice in da je bilo pri nas versko življenje na dnu in da se bo v teh težkih časih dvignilo.

Po kosilu je bil za kratek čas prost. Prišla sem slučajno v sobo in videla, da je molil sv. rožni venec. Popolnoma vse trenutke je izrabil. Bil je izredno ponižen in tako prijazen in vesel, da je osvojil srce vsakogar. Popoldne je prišlo nekaj fantov k njemu. Še pred mrakom je odšel s Puckotom, ne vem ali v Dolsko ali v Dol. Ponoči ni mogel hoditi okrog, ker je bila policijska ura. Sploh je bil vsak korak zanj smrtno nevaren.

Drugič je prišel v Ihan k Navžarju, to je k Rodetovim, a je odšel zjutraj ob sedmih, ker je bilo že vse izdano.

Neko nedeljo smo imele sama dekleta pri nekih ženskah v Dobu skupno sv. mašo, sv. obhajilo in pridigo. Tudi takrat je ostalo vse prikrito, ker smo silno pazile na prihod in odhod.

Potem je bila tudi sv. maša v Ihanu, prav ko smo mlatili pšenico. Gospod je stanoval pri Navžarju. Takrat smo obvestili okrog sto ljudi. Spovedoval je zvečer v cerkvi približno do polnoči. Zjutraj je spet začel spovedovati okoli treh, ob štirih je bila sv. maša in kratek nagovor, v katerem je zelo poudarjal, da se je treba bati za mladino, ker imamo tako malo dobrih družin.

Ker se je spovedovanje zavleklo do dne in je šlo nekaj žensk iz cerkve, ko se je že zdani, so jih opazili

delavci, ki so prenavljali župnišče v otroški vrtec. In tako je zjutraj prišlo komisarju na uho, da se v cerkvi nekaj dogaja, pa ni mogel kaj natančnega ugotoviti.

In tako je moral gospod Kremžar, ki je bil skoraj brez spanja, po napol zavžitem zajtrku, še pred sedmo zjutraj naravnost izpred nemške orožniške postaje in komisarjeve sobe bežat v Ljubljano.

Pa je spet prišel, to pot – zadnjič.

Neko nedeljo smo šli na Pšato fantje in dekleta, člani Katoliške akcije. Dobili smo se v hiši, kjer gospoda niso poznali. Niso vedeli, kdo od nas je duhovnik, ker smo bili vsi dobre volje. Tam smo zvedeli tudi za nekaj bolnikov, ki so potrebovali duhovnika.

Od tam je šel gospod na Petelinje, kjer je bil izdan. V Petelinjah se je zbralo precej ljudi, že popoldne pa je moral nekdo naznaniti, ker sta prišla dva nemška orožnika, ko je bil gospod Kremžar še spodaj v sobi v družbi in polno koles pred hišo. Ker so jih pravočasno opazili, je šla domača hčerka ven in jih peljala tja, kjer je bilo najlepše grozdje, čeprav sta orožnika radovedno gledala proti hiši. Med tem se je gospod Kremžar že skril na postrešju in od tam opazoval orožnike. Bilo pa je že nevarno. Policija je bila obveščena in je že postavila straže, da ne bi mogel nikjer ulti. Imeli so že tudi njegov opis. Tudi naš komisar se je pobahal v sosednji vasi, češ, ga že imamo ptička.

Sredi popoldneva prijoka k meni neko dekle iz Pšate, naj grem za gospodom, da je zadnji čas, ker vedo kje je. Res sva takoj s prijateljico odhiteli s kolesi proti Petelinjem.

Ker sva tako hitro vozili, je šla za nama cela množica. Mislili so, da se dobi kje na karte sladkor in se je cela drhal podila za nama. Komaj sva se jih odkrižali, češ, da greva na pokopališče in sva se tam skrili. Tako sva prišli na Petelinje, ko je gospod Kremžar že srečno ušel skozi straže, ravno v mraku, v očetovem starem klobuku, strašno našemljen, da se je sam sebi smejal.

Šel je naravnost v Stražišče. Dru- gi dan sem ga zadnjič videla. Nesla

sem za njim dežni plašč. Bil je silo dobre volje in je zbijal šale.«

Naslednje pričevanje gospe Ane Rode iz Ihana št. 7 o Kremžarjevem ilegalnem dušnopastirskem delovanju med okupacijo lepo opiše razmere, ki so takrat vladale na Gorenjskem:

»V času okupacije v letu 1941 so nam pobrali Nemci vse duhovnike, ostali so samo trije, v Moravčah g. Hafner, v Mengšu g. Plevnik in v Kamniku en pater; smeli so samo doma maševati, brez pridige. Bili smo obupani in se spraševali, kako bo šlo to naprej. Ljudje so umirali brez sv. zakramentov, mrliče je pokopal cerkovnik, zmolil par očenašev, pokropil z blagoslovljeno vodo, pa so se pogrebci hitro razšli, ker je pri vsakem pogrebu stal od Nemcev postavljen župan. Cerkovnik je hranil blagoslovljeno vodo, ki so jo blagoslovili še g. Šmit, župnik ihan-ski, ki so pobegnili 8. maja 1941 v Ljubljano; mešal jo je z navadno vodo, da jo je imel za pogrebe, itd. Krsti in spoved, vse je prenehalo, nekateri so hodili v Moravče, tri ure peš od nas, kjer so imeli samo g. Hafner od Nemcev dovoljenje.

Imeli pa smo tudi zvezo z Ljubljano, da smo dobivali tudi vsa poročila in včasih še časopis. Po- vedat nam pride obveščevalka, da bo prišel gospod iz Ljubljane, da bo maševal in spovedoval. Takoj smo obvestili samo zanesljive ljudi. Bilo je 9. oktobra 1941, ko pride g. Marjan Kremžar ob osmih zvečer z Gorenjskega s kolesom. Spremljal ga je od vasi do vasi zanesljiv človek. K nam ga je spremil Vinko Pucko iz Vira, ki so ga partizani v letu 1943 ustrelili. Bilo je precej mraz, napravljen pa je bil v bolj lahki obleki. Od nas je šel v cerkev in tam spovedoval do pol dvanajste ure.

Bilo je zelo težko priti do nas, ker smo imeli nasproti nemške orožnike. Spal je pri nas, zelo mi je bilo težko, ker nisem mogla pripraviti gorke večerje, ker ga je zelo zeblo. Imel je šunko, solato, skuto in mrzlo kavo; bala sem se zakuriti zaradi dima. Posteljo je imel dobro in toplo odejo.

Zjutraj ob štirih je bila sv. maša, bilo je veliko ljudi. Ob pol šestih je

Ali veste, koliko holesterola imate?

MATIJA CEVC, dr. med.

imel gorko kavo, bilo je še temno, ko se je odpeljal v spremstvu Vinka Puckota v Dol in tam tudi maševal in spovedoval.

Ob šestih pa že pride k nam župan, ki je stanoval v Domžalah in pravi: 'Ali ste imeli res mašo že ponoči?'

Pravim: 'Jaz sem bila v postelji, zaradi mene lahko.' (Pa sem bila v resnici, ko so šli vsi drugi v cerkev).

Pravi: 'To bi rad vedel, kje je spal?'

'Jaz nič ne vem.' Bilo pa je takrat zelo strogo tujce pod streho jemati.

On pravi: 'Zakaj ste imeli tako pozno luč? So mi orožniki povedali.'

Jaz pravim: 'Zato ker je krava teletila, pa pojdite pogledat v štaló, da imamo teletčka in smo bili zato dolgo pokonci.'

Pravi: 'Pa kje je ključ dobil od cerkve?'

'Jaz nič ne vem.'

Potem je odšel k cerkovniku.

Cerkovnika vpraša: 'Ali ste res imeli ponoči mašo? Domov mi je prišla to povedat neka oseba.'

Cerkovnik pa: 'Jaz nič ne vem, jaz nisem bil nikjer.'

Župan pravi: 'Pa kje je dobil ključ?'

Cerkovnik pravi: 'Jaz sem imel ključ pri sebi doma.'

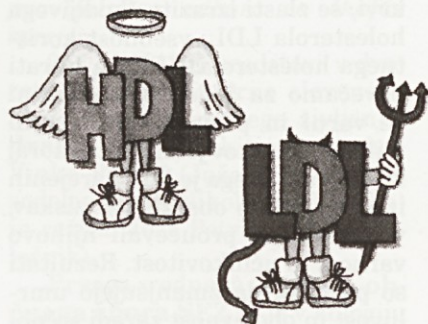
Župan je za mašo zvedel od ljudi iz neke hiše, ki niso bili povabljeni k maši. Tem je povedala neka ženska, ki se je od maše grede v tej hiši ustavila in se seveda brž pohvalila, da je bila to jutro že pri maši. Gospodar pa je šel takoj k cesti čakati župana, ki se je vsako jutro peljal mimo v občinsko pisarno.

Če nam je župan vse verjel, ne vem, ostalo pa je potem vse tiho in mirno pri nas. Bilo pa je potem takoj poizvedovanje za njim po vsej Gorenjski, kje je hodil, kje maševal in kdo je bil. Zvedeli smo iz Dola, da je še maševal in potem se je moral na hitro umakniti. Potem nisem več slišala, da bi še kje maševal. Opisala sem, kar smo si mogli zapomniti. Seveda v devetih letih strašnih in groznih doživljajev, mislim, da nismo kaj pozabili.«

Dalje prihodnjič

Holesterol je vosku podobna snov, ki je ključna sestavina živalske celice. Kadar ga je v krvi preveč (hiperholesterolemija), se začne kopičiti v žilni steni. Povečana vrednost holesterola je eden od najbolj ogrožajočih dejavnikov za hiter nastanek ateroskleroze. Ta je počasi napredujoče kopičenje holesterola iz krvi v stenah žil dovodnic (arterij), ki povzroči, da se žilna svetlina zoži ali celo zamaši. Prve aterosklerotične spremembe se začnejo v otroštvu in z leti postopoma napredujejo. Ateroskleroza se lahko razvije kjer koli v telesu, najpogostejša pa je v koronarnih žilah srca, kjer lahko povzroči srčni infarkt, v arterijah možganskega žilja, kjer lahko povzroči možgansko kap, in v arterijah nog.

Holesterol nastane v jetrih, kar nekaj pa ga telo dobi s hrano. Pri njegovi razgradnji nastajajo v jetrih žolčne kisline, ki se izločajo v prebavila in so nujno potrebne, da telo prebavi maščobe, ki jih dobi s hrano. Holesterol je v vodi netopen. Po telesu se v obliki lipoproteinov prenaša s krvjo. Ločimo 'škodljive' lipoproteine (lipoproteini z majhno gostoto - LDL, lipoproteini z zelo majhno gostoto - VLDL, ostanki VLDL), ki omogočajo kopičenje holesterola v žilni steni in 'koristne' lipoproteine (lipoproteini z veliko gostoto - HDL), ki holesterol iz žilnih sten odstranjujejo. Naš cilj je, da bi bilo škodljivih lipidov v krvi čim manj, holesterola HDL pa čim več. Vzroki za povečano vsebnost holesterola v krvi so lahko prevelik vnos s hrano, bolezní (npr. sladkorna bolezen, bolezní ščitnice), nekatera zdravila. Vsebnost holesterola v telesu je skrbno nadzirana. Njegovo nastajanje in odstranjevanje iz telesa je pri zdravih ljudeh uravnano tako, da ne pride do kopičenja.

V številnih raziskavah so dokazali, da zmanjšanje vsebnosti holesterola v krvi bistveno upočasni napredovanje ateroskleroze in s tem zmanjša nevarnost za nastanek srčnega infarkta, možganske kapi ali arterijskih pretoknih motenj nog. Pokazalo se je, da z zmanjšanjem vsebnosti holesterola v krvi za 1 % zmanjšamo verjetnost nastanka srčnega infarkta za 2,5 %.

Holesterol v krvi lahko znižate z ustrezno prehrano. Zdrava hrana mora vsebovati čim manj nasičenih maščobnih kislin (ki so v maslu, slanini ipd.) in solí ter čim več zelenjave, sadja in v vodi topnih vlaknin. Taka hrana zmanjšuje vsebnost maščob v krvi in s tem ščiti žile. Jestí bi morali vsaj štirikrat na dan. Zajtrk je eden od pomembnejših obrokov, zato ga nikakor ne smete izpustiti. Zadnji obrok pojejte najmanj dve uri pred spanjem. Izogibajte se prigrizkom. Drugi ukrep za nižji holesterol je redna telesna dejavnost. Zelo pomembna je za vzdrževanje telesne teže, znižanje škodljivega holesterola LDL in zvišanje koristnega holesterola HDL. Poskušajte biti telesno dejavni vsaj 30 minut na dan pet dni v tednu. Koristna je že zmerna telesna dejavnost - namesto da se peljete z dvigalom, pojdite po stopnicah.

Seveda pa imamo na razpolago tudi zelo učinkovita zdravila za zniževanje zvišanega holesterola in

maščob v krvi. V grobem jih delimo v štiri skupine: na statine, fibrate, zaviralce absorpcije holesterola in ionske izmenjevalce. Najučinkovitejši so statini. Z rednim jemanjem teh zdravil lahko za skoraj za 60 % zmanjšamo vsebnost holesterola v krvi, še zlasti izrazito škodljivega holesterola LDL, vsebnost koristnega holesterola HDL pa hkrati povečamo za 5 do 15 %. Statini so varni in preizkušeni, saj jih milijoni bolnikov jemljejo že skoraj 20 let, poleg tega je bilo narejenih izredno veliko obsežnih raziskav, v katerih so proučevali njihovo varnost in učinkovitost. Rezultati so potrdili, da zmanjšujejo umrljivost in obolevnost zaradi srčno-žilnih zapletov.

Prav in koristno bi bilo, da bi vsak odrasel človek vedel, koliko holesterola ima v krvi. Če bi bila vrednost ustrezna, bi si moral holesterol izmeriti vsakih pet let, če bi bila povečana, pa pogosteje, o čemer bi se moral dogovoriti z osebnim zdravnikom. Pogostejše kontrole so potrebne tudi pri vseh, ki imajo enega ali več nevarnih dejavnikov za aterosklerozo.

Iz revije *Naša družina*

Previdno, če zlomite varčno sijalko

Z letom 2012 bo po sklepu Evropske komisije na območju EU prepovedana uporaba in trženje klasičnih žarnic z žarilno nitko, namesto njih pa bodo v evropskih stavbah svetile varčne sijalke. Odločitev je dvignila veliko prahu, tudi zato, ker je v njih živo srebro, ki lahko že v majhnih količinah škoduje živčevju in možganom. Švedska državna služba za ravnanje s kemičnimi snovmi je zato pred kratkim objavila, kako ravnati z zlomljeno varčno sijalko.

1 – Če zlomite sijalko, se njenih ostankov ne lotevajte s sesalnikom. Kapljice živega srebra se namreč utegnejo enakomerno prerezporediti in se razpršiti v zrak.

2 – Da če se razleti prižgana

Dalje na strani 283 spodaj

Duhovno življenje je objavilo

JURE VOMBERGAR

NOVEMBER

PRED 70 LETI (1939)

1: »Mnogo naših rajnih že počiva na tuji zemlji. Tudi takih je nekaj, katerim je grob trava prerasla. Pa tudi takih, katerim niti v grobu ni bilo prostora, ker so jih kar sežgali... Teh in onih naših rajnih, ki počivajo tam doma, smo se spomnili na dan Vseh svetnikov. Prav številno smo se zbrali na Čakariti v Jugoslovanski grobnici, kjer so pevci zapeli nekaj žalostink in smo zmolili za naše rajne.«

10: Vršil se je letni občni zbor jugoslovanske šole, ki je pokazala zelo lepe uspehe tako na Paternalu kot na Dock Sudu in v Rosariu. Sedaj pa deluje tudi v Villa Mugueti, kjer vodi šolo Slavko Gajer. Novi odbor sestavljajo sledeči: predsednik Pavle Popovič, podpredsednik Miroslav Švarc, tajnik dr. Kjuder, blagajnik Vider. V ostalem odboru so še sledeči Slovenci: Pahor, Lakner, Pečenko in Baretto.

19: Romanja v Lujan se je udeležilo kakih 700 rojakov. Z Once je šel poseben romarski vlak, na katerem so imeli Slovenci rezervirane vagone z napisom »Peregrinación eslovena«. Napolnili so vseh 13 vagonov. Udeležili so se romanja rojaki iz Velikega Bs. Airesa, pa tudi iz okrajev Mercedes, Ing. Maschwitz, Berisso, La Plata in Junin. Spovedoval je frančiškan Gabrijel Arko, ki je pred nekaj dnevi prišel iz domovine.

Isti dan je imel **Ljudski oder** 14. obletnico ustanovitve in prvo obletnico otvoritve 'delavskega doma'.

PRED 60 LETI (1949)

1: Dopoldne je škof dr. Gregorij Rožman imel mašo na Belgrano, popoldne **molitve za mrtve** na osrednjem pokopališču Chacarita v Jugoslovanskem paviljonu. Škof Rožman je dejal: »Tesna zveza med živimi in mrtvimi je najgloblja resnica med nami, iz katere živimo tako, da bomo tudi mi deležni molitve živih v večnosti.«

3: Z letalom je škof odšel v Bariloche (1630 km). Obiskal je številne slovenske družine. Na skupni proslavi je rekel: »Držite skupaj! Podpirajte se! Veliko dobrega ste že storili vi, ki ste dosegli slovenskemu imenu čast kot prvaki v gorniškem in zimskem športu. Bodite pa tudi zgled lepega krščanskega življenja in medsebojne ljubezni, da vas bodo po tem vsi spoznali kot dobre plemenite Slovence.«

V Bariločah je 49 'novih' Slovencev, »vševši žene in otroke«. Med njimi 7 družin s 27 družinskimi člani.

4: Prihod v Comodoro Rivadavia, središče pokrajine, kjer so petrolejski vrelci in možnost zaposlitve za predvojne slovenske imigrante kot za povojne begunce (oddaljeno 1850 km od Buenos Airesa).

5: Obisk rojakov v okolici Comodoro Rivadavia na **Km 3** in **Km 8** in v cerkvi sv. Barbare na **Km 27**. Inž. Vivod se je v imenu rojakov škofu Rožmanu zahvalil za dušnopastirski obisk, »da nas ponovno utrdite v veri, upanju in ljubezni, ki smo jo v dneh puščobe in samote nič manj potrebni, kot nekoč lačni begunci skorje kruha«. Med rojaki, ki so pripravili škofov obisk, so bili predvsem zaslužni Nande Česarek, Metod Kraigher, Milan Langus in Vilko Cuderman.

6: Stari in novi slovenski na-

seljenci so se zbrali k **sv. maši**, ki jo je imel škof Rožman in med katero je pel slovenski zbor latinsko mašo pod vodstvom organista Lempla. Po maši je bila **birma** in skupno kosilo. Prezvzišeni je znova izrazil veselje, da je videl Slovence tako polnoštevilno zbrane in tako tesno med seboj povezane. Med zaključno slovesnostjo s petimi litanijami in posvetitvijo Brezmadežnemu Srcu Marijinemu je škof v nagovoru izrazil prepričanje, »da Marija ne bo zapustila slovenskega naroda, ki se je prvi kot narod posvetil njenemu Srcu«.

7: Naslednji dan je škof s spremstvom odpotoval z letalom v **Neuquén** (1160 km oddaljen od Buenos Airesa). Kot povsod so ga tudi tu pristrčno sprejeli slovenski rojaki obeh emigracij, ki živijo v mestu in okolici: Colonia Centenario, Colonia Plottier, Cinco Saltos, Cipoletti, Vista Alegre, celo iz Plaza Huincul so prišli. Staronaseljence so predstavljali Sinigoj, Gorjan in Ludvik Pernišek SDB, novonaseljence pa inž. Leskovar, prof. Novak, Srebrnič in Jože Peterlin SDB. Gobernador province Río Negro je visokemu gostu nudil svojo letno rezidenco za bivanje in avto za potrebne prevoze.

8: Ob 9. zjutraj je bila sv. maša v **Colonia Centenario**. Zatem je škof obiskal več družin v okolici. Rojaki so se mogli prepričati, da je bilo obrekovanje in hudobija, kar so komunisti pisali proti njemu. Treba je namreč vedeti, da je bila tamkaj nekoč velika titovska propaganda.

9: Naslednji dan je bila sv. maša v **Cinco Saltos**. Mnogi otroci slovenskih naseljencev so prejeli kar tri zakramente naenkrat: prvo spoved, prvo sveto obhajilo in sveto birmo. Škof je nadaljeval z obiski rojakov, ki se bavijo pretežno z obdelovanjem vrtov, sadovnjakov, hmeljnih nasadov in vinogradov. Popoldne so se škof Rožman in spremljevalci odpeljali na letališče in pozno zvečer prišli nazaj v Buenos Aires.

10: Zvečer je škof obiskal **slovensko fantovsko družbo Regina Martyrum**.

Naslednje dni je bil škof bolan in po zdravnikovi odredbi v postelji. Naporna potovanja, šte-

vilni govori in brezkončni sprejemi so ga izčrpali; prehladil se je, grozila je pljučnica.

13: **Romanje v cerkev Nueva Pompeya**. Zbralo se je nad 300 rojakov. Pridigal je Ciril Petelin OC, nato pa so zapeli litanije Matere božje.

13: *Slovenski izseljenski oder* (SIO) je v cerkveni dvorani v Ciudadeli predstavil igro: Timmermans **Župnik iz cvetočega vinograda**. Režiral je Janez Špeh, sceno napravil pa Vinko Petkovšek.

16: Ta dan je Prezvzišeni imel **poslovilni sestanek s slovenskimi duhovniki**. Zbralo se jih je 40, da še enkrat slišijo jasno besedo svojega nadpastirja: »Nobena žrtev, noben napor, nobeno delo naj vam ne bo pretežko. Saj rešujete duše in to duše otrok slovenske matere. Nam so izročeni, iz naših rok jih bo Bog terjal. Videl sem nevarnosti in zapuščenost, v kateri mnogi rojaki živijo raztreseni po širni deželi. Molite in delajte složno, da bo Bog vaše delo lahko blagoslovil«.

Ta dan in še naslednja dva je škof sprejemal obiske različnih skupin: *Narodni odbor za Slovenijo*, bivše domobrance, predstavnike društev in ustanov, ki so mu predložili svoje probleme in težave.

19: V spremstvu tajnika Slapšaka in Antona Oreharja je škof Rožman odšel z brzovlakom v mesto **Mar del Plata** (410 km iz Buenos Airesa). Sprejela ga je lepa skupina Slovencev. Pozdravila sta ga Slavko Tršinar v imenu starih in novih naseljencev ter dušni pastir Boris Koman, ki je tam kaplan.

20: V nedeljo je bila sveta maša v 35 km oddaljenem **Miramaru**, kamor so prišli tudi rojaki iz Mar del Sur. Pozdravne besede je izrekel Janez Jelenc, Milka Turk pa je škofu izročila šopek. Po skupnem kosilu, na katerem se je zbralo okoli 100 Slovencev obeh emigracij, so bile v župni cerkvi še litanije. S svojim spremstvom se je nato škof podal še na obisk slovenskim fantom v **Chapadmalal**, kjer si služijo kruh z gradnjo državnih hotelov. S tem obiskom se je končala misijonska pot škofa Rožmana po Ar-

gentini. Zvečer se je odpeljal nazaj v Buenos Aires.

21: Ta dan se je škof **poslovil** od svojih gostiteljev in odšel nazaj v ZDA. Pred odhodom se je v imenu rojakov poslovil od njega Franc Kremžar, predsednik *Pripravljalnega odbora za škofov sprejem*.

27: IDNAVE predstavi v dvorani San José izvirno slovensko igro iz domobranskega življenja, **dramo Napad**, ki jo je napisal Vinko Poznič (Joža Vombergar s sodelovanjem Nikolaja Jeločnika) in režiral Jože Petrič (Nikolaj Jeločnik).

Prvega rednega letnega **občnega zbora SFZ** se je v kolegiju Don Bosco v Ramos Mejiji udeležilo 96 fantov. V odbor so bili izvoljeni: predsednik Peter Klobovs (alias Miro Kovač), podpredsednik Stan-ko Oberžan, tajnik Janez Langus, blagajnik Franc Grom, gospodar Franček Prijatelj, odbornika Jože Šeme in Franc Jerman, v nadzornem odboru Viktor Lapanja, Jože Repovž in Janez Kralj, v razsodišču pa Eiletz, Jože Groznik in Valentin Bohinc. Prvo leto delovanja je SFZ pritegnila v svoje vrste 210 fantov.

PRED 50 LETI (1959) glej na strani 259

Dalje s 282 strani

žarnica, kar je malo verjetno, zaprite vsa vrata, ki vodijo v prostor in odprite vsa okna. Nato prostor zapustite za vsaj pol ure.

3 – Razbitine sijalke odstranite s kartonom ali trdim papirjem ter mesto, kjer so bili ostanki, obrišite z vlažno krpo.

4 – Ostanke razbitin, kartona (papirja) ter krpe shranite v steklen ali kakšen drug kozarec in ga s pokrovom zaprite. Opremite ga s pripisom: »*Pozor, lahko vsebuje ostanke živega srebra*« ter ga odnesite na zbirališče nevarnih odpadkov.

Varčne sijalke so nevaren odpadek, ki ne sodi v koš za smeti. Lahko jih oddate tudi prodajalcu, saj jih je dolžan sprejeti.

Pripravila Darja Šneberger Breznik
Iz revije Naša družina

iz naše kronike

METKA MIZERIT

V soboto, 22. avgusta, **SO PRIŠLI na pevsko turnejo med Slovence V ARGENTINO PEVCI OKTETA SUHA IN TRIO LIPUSCH S KOROŠKE**. Še isti večer so imeli prvi koncert v Našem domu **V SAN JUSTU**, ki jih je povabil. Sprejelo jih je občinstvo, ki je napolnilo dvorano. Odlična scena na odru je bila delo g. Toneta Oblaka. V imenu Našega doma jih je pozdravila Tatjana Modic Kržišnik. Pevci so razveselili občinstvo s prelepim izborom pesmi z naše Koroške; trio Lipusch pa s poskočnimi melodijami. Sledila je pogostitev.

Potem so odpotovali **V BARILOCHE**, nastopili v Slovenskem domu **V SAN MARTINU** in **NA PRISTAVI**.

V četrtek, 27. avgusta, sta Oktet Suha in Trio Lipusch gostovala v Hladnikovem domu **V SLOVENSKI VASI**. Sprejel in pozdravil jih je predsednik Doma Vinko Glinšek, ki jim je tudi na kratko opisal zgodovino Slovenske vasi. Nastop je bil razdeljen na tri dele. V prvem so pevci zapeli prelepe koroške pesmi. V drugem delu se je postavil Trio Lipusch z veselo glasbo; v tretjem pa so pevci zapeli pesmi v raznih jezikih. Ob koncu se je predsednik Doma zahvalil za koncert in podaril vsakemu pevcu zgodovinski zbornik Slovenske vasi. Oktet pa jih je obdaril z učbenikom za učenje slovenščine. V poznih večernih urah so gostom postregli z odličnim asadom.

V nedeljo, 30. avgusta, so bili naši gostje s Koroške **V MENDOZI**. S petjem so sodelovali pri sv. maši. Na popoldanski prireditvi jih je pozdravil Mendoški oktet pod vodstvom Toneta Štirna. V imenu Društva je goste sprejel inž. Milan Nemanič. Korošci so jim predstavili svojo dežel v besedi in s pesmijo. Mag. Jokej Logar je duhovito povezoval program. Oktet je zapel sledeče pesmi: *Nocoj je prav luštna noč; Tam, kjer teče bistra Zila; Pastirček; Oj prišel sem na okence; Kranjčičev Jurij; Štek na gra; Kaj narediš; Dos Palomitas; Dvenadcat razbojnik; Jest pa moj gvažek; Nmač čez izaro in Vinski bratje*. Zapeli so tudi nekaj sodobnih skladb.

Potem se je pridružil oktetu Podjurski trio z izvajanjem poskočnih melodij. Gostje so se Mendoščanom zahvalili za prisrčen sprejem in Društvu poklonili več knjig za učenje slovenščine. Po koncertu je sledila prosta zabava in pogostitev pri pogrnenih mizah. Nazdravili so z odlično mendoško kapljico.

V četrtek, 3. septembra, so Korošci obiskali Slovenski dom **V CARAPACHAYU**. Ker je bil prvi četrtek, so najprej imeli slovensko mašo, pri kateri je pel oktet Suha, potem pa koncert. Zapeli so najlepše koroške pesmi: *Rož, Podjuna, Zila; Jaz pa moj gvažek; Tam kjer teče bistra Zila* itd. Po koncertu se jim je predsednik Doma Franci Korošec zahvalil za

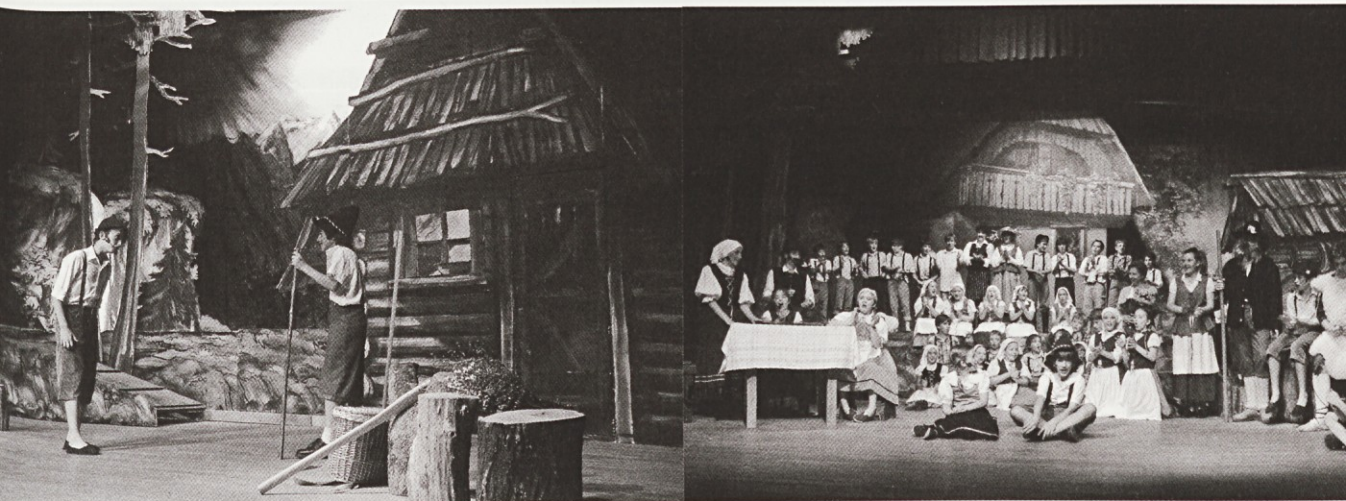
obisk, jim poklonil zgoščenko in brošuro ob 50-letnici Šole Josipa Jurčiča. Sledil je nastop Trio Lipusch, ki je občinstvo zabaval s poskočnimi melodijami. Sledil je prigrizek, ki so ga pripravile skrbne gospodinje za vse udeležence.

V soboto, 5. septembra, sta se Oktet Suha in Trio Lipusch **POSLAVILA V NAŠEM DOMU V SAN JUSTU**. Ob pogrnenih mizah so se zbrali ljubitelji lepega petja. Na odru je bila v ozadju slika slovenske matere, ki sedi ob otroku v zibel (delo g. Toneta Oblaka). Program je povezovala Andrejka Puntar Gaser. V poslovilnem večeru je najprej nastopila folklorna skupina Mladika, nato je zapel Mešani pevski zbor San Justo pod vodstvom prof. Andrejke Selan Vomberger. Sledil je poslovilni koncert Okteta Suha, ki je zapel venček koroških narodnih pesmi. Ob koncu se je g. Pavel Olip zahvalil Našemu domu San Justo, ki jih je povabil na turnejo. Zahvalil se je tudi spremljevalcem in predsedniku Doma. Posebne zahvale je bila deležna prof. Mirjam Oblak, ki je izpostavila vezi in organizirala njihove nastope po vseh slovenskih središčih. Njej v čast so fantje zapeli pesem *Goreči ogenj brez plamena*. Sledilo je medsebojno obdarovanje v spomin. Večera pa še ni bilo konec. Ob okusni večerji in prijetni glasbi so se pozno v noč sklepala medsebojna prijateljstva.

Na dan odhoda sta se Oktet Suha in Trio Lipusch oglasila še **V SLOMŠKOVEM DOMU**. Peli so pri maši, ki jo je daroval g. Franci Cukjati. Pozdravila jih je podpredsednica Doma prof. Neda Vesel Dolenc. Sledil je koncert koroških pesmi in

S prvega koncerta Okteta Suha s Koroške in podjurskega Trio Lipusch v Našem domu v San Justu, s scenografijo Toneta Oblaka. Prihodnjič več slik. Foto Marko Vomberger

Za Alojzijevo in Slomškovo proslavo so učenci Balantičeve šole iz San Justa pripravili v nedeljo, 23. avgusta, v Dvorani škofa Rožmana, v režiji Danice Malovrh in s scenerijo Toneta Oblaka, igro KEKEC IN MOJCA. - Foto: Marko Vombergar

nekaj v raznih jezikih. Koncert so zaključili s pesmijo *Prijatelji, dogorel je naš kres* in ganili občinstvo, ki jim je navdušeno ploskalo. Po kratkem odmoru so prišli na vrsto podjunski muzikanti in razveselili vse navzoče s poskočnimi melodijami. Po medsebojnem obdarovanju so gostje ostali na kosilu in se nato podali na letališče. Hvala, koroški bratje, prinesli ste nam lep pozdrav z zemlje, zibelke slovenstva.

ALOJZIJEVO IN SLOMŠKOVO PROSLAVO so učenci naših šol letos praznovali skupaj v nedeljo, 23. avgusta. Zbrali so se v cerkvi Marije Pomagaj pri sveti maši, ki jo je daroval g. Marjan Bečan, izseljenski duhovnik v Nemčiji. Pri pridigi je spodbujal otroke, naj osrečujejo sebe in družino ter najdejo čas za molitev. Za vodstvo maše je bila odgovorna Slomškova šola, za petje pa Rožmanova.

Po maši so otroci, starši in učitelji odšli v dvorano škofa Rožmana. Tu je vse navzoče pozdravila šolska referentka pri Zedinjeni Sloveniji ga. Alenka Prijatelj Schiffrer. **UČENCI BALANTIČEVE ŠOLE iz San Justa so PRIPRAVILI IGRO KEKEC IN MOJCA.** Mladi igralci so odlično predstavili igro, otroci so pozorno sledili dejanjem. V glavnih vlogah so nastopili Marjan Vombergar (Kekec); Marija Pavla Mehle (Mojca); Marko Šenk (Rožle); Jana Urbančič (Tinka); Mikaela Oblak (Pehta); Ivan Kržišnik (Skaze); nastopili so še: Valerija Oblak; Maks Trpin in Katja Urbančič

ter drugi učenci, ki so odigrali vloge pastirčkov in vaških otrok. Igro je odlično režirala Danica Malovrh. Gospe Marija Krajnik Štrubelj in Kristina Skvarča Šenk sta naučili otroke peti vesele pesmi, Mirjam Mehle Javoršek pa ljudske pleske. V svet slovenske pokrajine nas je popeljala čudovita scena, delo g. Toneta Oblaka. Glasbene vložke sta imela na skrbi Marcelo Brula in Marta Selan Brula. Šepetalka je bila Marta Petelin. Še veliko sodelavcev se je potrudilo, da je igra odlično uspela in popeljala otroke v pravični svet slovenske domovine. Voditeljica Balantičeve šole ga. Irena Urbančič Poglajen se je zahvalila vsem nastopajočim, sodelavcem in staršem; g. Bečan pa je čestital in pohvalil vse nastopajoče. Igra bo ostala vsem v najlepšem spominu.

ZVEZA SLOVENSkih MATER IN ŽENA JE v nedeljo, 6. septembra, **PRAZNOVALA SVOJ DAN.** »*Pesem dobrote*« je bilo geslo, saj je s tem Zveza hotela proslaviti dobrodelnost. V cerkvi Marije Pomagaj je duhovni vodja Zveze dr. Jure Rode daroval sveto mašo ob somaševanju msgr. dr. Mirka Gogole. Pel je zbor ZSMŽ iz San Justa pod vodstvom gdč. Anice Mehle. Po maši so se žene poklonile pred spomenikom domobrancev s pesmijo *Lipa zelenela je*.

V lepo okrašeni dvorani škofa Rožmana je sledil program. Najprej je vse navzoče pozdravila kulturna referentka Zveze ga. Irena Fajdiga. Nato je dr. Jure Rode z besedami

škofa Rožmana predstavil lik slovenske matere. Idejni govor je podala predsednica Zveze ga. Pavlina Dobovšek; letno poročilo pa socialna referentka ga. Ani Podržaj. Sledil je **KONCERT »DRUŽINA POJE«**. Prvi so nastopili Srečo Urbanija s hčerko in vnuki, ki so zapeli: *Naš kuža; Mama je ena sama; Slovenski nagelj in Nazdravimo prijatelji*. Florencia Hrvat je zapela *Kje so tiste stezice in Angelček varuh moj*. Na harmoniju jo je spremljala ga. Francka Tomazin. Zbor ZSMŽ San Justo je zapel *Uspavanka Matjažku; Rasti, rasti rožmarin in Je pa davi slanca pala*. Družina Grohar s Pristave je nastopila s pesmimi: *Barčica; Veseli pastir in Planinska*. Ga. Marjana Batagelj je s hčerko Maruško in vnukoma Ivanom in Tomažem zapela venček starih slovenskih pesmi. Pevski zbor iz San Martina je pod vodstvom prof. Lučke Kastelic nastopil s pesmimi: *Kupice nalijmo; Kukavica in Na nebu zvezde žare* (ob spremljavi Tonija Podržaja na kitari). Končno je Janez Žnidar zaigral na harmoniko in vsa dvorana je skupaj zapela nekaj narodnih pesmi. Dokazali smo, da petje vnaša v družino in družbo veselje. Po koncertu je bil prigrizek in žrebanje rife. Celotni program si je zamislila ga Alenka Prijatelj Schiffrer, povezovala pa prof. Ana Marija Hren. Za luči je poskrbel Aleks Šuc; ličen program je oblikovala Monika Koprivnikar.

V četrtek, 10. septembra, je imela **ZVEZA SLOVENSkih MATER IN ŽENA SVOJ REDNI SESTANEK V SLOVENSKI**

HIŠI. Vodila ga je predsednica ga. Pavlina Dobovšek.

SREČANJE MOLIVK IN MOLIVCEV ŽIVEGA ROŽNEGA VENCA je bilo v nedeljo, 13. septembra, v slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Najprej smo molili žalostni del rožnega venca. Sledila je sv. maša, ki jo je daroval delegat dr. Jure Rode.

Pri pridigi nas je spomnil, kako je škof Rožman vrednotil rožni venec. Škofova oče in mati sta bila zelo verna, družino je povezovala molitev. Ob sobotah in nedeljah so vedno molili rožni venec. O tem je škof Rožman velikokrat pridigal. Ko je bila nevarnost, da mohamedanska vera prodre v Evropo, je papež Pij V. prosil in naročal, naj molijo rožni venec. 7. oktobra 1571 so krščanske sile (Španija in Benetke) premagale Turke, zato je ta dan praznik rožnega venca. Dr. Jure Rode nas je povabil k dnevni molitvi po družinah. Po maši je ga. Marjetka Selan podala poročilo in prebrala dve kratki resnični zgodbi o molitvi rožnega venca. Srečale smo se še v veži pri čaju in prigrizku in si obljubile, da se bomo prihodnje leto zopet srečale v čim večjem številu.

MLADINSKI DAN V SLOVENSKI VASI je bil v nedeljo, 13. septembra. Sv. mašo je daroval g. Pavle Novak, ki se je obenem tudi poslovil kot dušni pastir v Slovenski vasi in odšel v Ljubljano, kjer bo deloval kot vrhovni predstojnik slovenskih lazaristov.

Na igrišču so dvignili na drog obe zastavi in zapeli argentinsko in slovensko himno. Sledile so tekme; dekleta so se pomerila v odbojki,

fantje pa v nogometu. V obeh panogah sta zmagali moštvi iz San Justa. Kulturni program si je zamislila Rotija Grbec na temo otroških igrac in zabav. Nastopile so razne skupine in folklorne. Zvečer se je mladina zabavala ob zvokih E.Q.E.

Isto nedeljo je bilo **V NAŠEM DOMU V SAN JUSTU SREČANJE UPOKOJENCEV.**

Vse navzoče je pozdravil predsednik g. Mustar. Po odličnem kosilu so izvolili nov odbor, ki ga sestavljajo sledeči: predsednica Mici Casullo; podpredsednica Pavla Škraba; tajnica Metka Tomazin; blagajničarka Marjanka Furlan; gospodar Pavle Novak; za kulturo Tone Oblak. V širšem odboru so še: Cilka Lipar; Anica Zakrajšek; Olga Radoš; Ivan Zupanc; Nadi Indihar; Franc Uštar in Mirko Žbogar.

ZVEZA SLOVENSKIH MATER IN ŽENA IZ SAN MARTINA JE IMELA SVOJ REDNI SESTANEK v četrtek, 17. septembra. Sestanek je vodila predsednica da. Polona Makek. Praznovala so rojstne dneve in igrale tombolo.

»Preljubo veselje, oj kde si doma«, je bilo geslo **48. OBLETNICE SLOMŠKOVEGA DOMA**, ki smo jo praznovali v nedeljo, 20. septembra. Kot poklon obema domovinama sta predsednik Marko Selan in častni član g. Herman Zupan, v spremstvu botre Doma gospe Kati Potočnik, dvignila argentinsko in slovensko zastavo, vsi zbrani pa smo zapeli obe himni. Podpredsednica prof. Neda Vesel Dolenc je pozdravila goste in domače. Sv. mašo je daroval g. Franci Cukjati v žalostni uri, saj mu je tisto jutro umrla mama. Mladina je sodelovala s petjem.

Po odmoru je sledila akademija, ki jo je napovedovala prof. Neda Vesel Dolenc. Pozdravila je veleposlanika RS prof. Avgušтина Vivoda in gospo, častnega konzula RS g. Hermana Zupana in gospo, predsednico Zedinjene Slovenije gospo Alenko Jenko Godec, predsednike bratskih domov in organizacij ter ostalo občinstvo. Spomnila nas je, da praznujemo 150-letnico, ko je škof Slomšek prenesel škofijski sedež iz Šantandraža v Maribor, in 10. obletnico proglasitve

Slomška za blaženega. Sledil je pozdrav predsednika Slomškovega doma Marka Selana. Glavna misel njegovega govora je bil optimističen pogled v prihodnost, saj je Slomškov dom zgrajen na trdnih temeljih vrednot za prihodnje rodove. Domu sta čestitala tudi predsednica Zedinjene Slovenije, ga. Alenka Jenko Godec, in veleposlanik RS, prof. Avguštin Vivod.

Slavnostni govornik je bil dr. Štefan Godec, ki je povedal lepe misli o jeziku, zvestobi in veri. Poudaril je, da je Slomškov dom naš skupni dom, kjer se družijo otroci, mladina in odrasli. Slovenstvo je to, kar nas druži in kar podajamo prihodnjim rodovom. Sledil je prizor, ki sta ga pripravila Jože Lenarčič in Lojze Lavrič. Družina se pripravlja na praznovanje v Domu. Sodelovali so: skupina fantov in mož s petjem; deklice s plesom ter Klara Marinič, Andrejka Vombergar Štrficek, Edi Cestnik, Ciril Loboda in Viki Kastelic.

V Domu je bila tudi likovna razstava, ki jo je odprla Andrejka Dolinar Hrvat. Svoje umetnine so pokazale: Andrea Quadri; Helena Klemenc; Vera Rupar; Irena Žužek in Andrejka Dolinar.

Po akademiji je bilo skupno kosilo, ki so ga pripravile skrbne gospodinje in možje, ki so pekli meso na žaru. V popoldanskih urah pa so bile prijateljske tekme v odbojki na igrišču Slomškovega doma. Tako smo preživeli lep dan.

SLOVENSKI DAN IN 57. OBLETNICA HLADNIKOVEGA DOMA. **»Zdrava bodi moja lepa domovina«** je bilo geslo letošnjega Slovenskega dne. Naše krovno društvo Zedinjena Slovenija ga organizira vsako leto v drugem Domu. Letos je bil v Slovenski vasi v nedeljo, 27. septembra. Kljub slabemu vremenu sta predsednica Zedinjene Slovenije, ga. Alenka Jenko Godec, in predsednik Hladnikovega doma, g. Vinko Glinšek, ob petju obeh državnih himen dvignila argentinsko in slovensko zastavo. Nato je pozdravil predsednik krajevnega Doma, potem pa so vsi v sprevodu odšli v cerkev Marije Kraljice. Sv. mašo je daroval delegat slovenskih dušnih pastirjev dr. Jure

Levo: Prijateljski poslovilni zajtrk od družine Toneta Rodeta, ki se je odselila v Slovenijo, v Slomškovem domu. Foto: Pavel Brula. — Desno: 30. maja 2009 je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj LUCIJA VOMBERGER, hči Martina in Vanine, roj. Poli. Botra sta Martina Poli in Simon Vrečar. Krstil jo je č. g. Danijel Vrečar. ČESTITAMO !

Rode, somaševal je krajevni župnik g. Jaka Barle. Mladina je s petjem spremljala sveto daritev, očenaš pa je zapel Mendoški oktet.

V gostinskih prostorih Doma je bilo pripravljeno okusno kosilo, ki so ga skuhale skrbne gospodinje in spretno ter prijazno postregla mladina.

Popoldanski program je bil v simbolično okrašeni dvorani Hladnikovega doma; grb krajevnega doma, slika g. Janeza Hladnika, grbi bratskih domov in napis označbe obeh praznikov. Napovedovalka Marjana Urbančič je pozdravila

častne goste in občinstvo. Besede dobrodošlice je najprej izrekel krajevni predsednik Vinko Glinšek, nato so nastopili otroci Baragove šole z gorenjskimi plesi. Za nastop jih je pripravila Helena Cerar Rot. Pozdravne besede je povedala predsednica Zedinjene Slovenije, ga. Alenka Jenko Godec. Sledil je pozdrav veleposlanika RS prof. Avgušтина Vivoda. Slavnostni govor je imel lic. Franci Markež, ki je razvil svoje misli ob geslu: *Zdrava bodi moja lepa domovina*. Povezava z rodno zemljo je edinstvena in globoka, čutimo, da je naša domovina in nam pripada.

Čeprav zemljepisno oddaljeni, jo ljubimo in smo ji ostali zvesti. To ljubezen prenašamo na otroke, posebej še podedovane vrednote vere, kulture in miselnosti.

Govoru je sledila akademija plesov in pesmi. Povezavo, ki jo je podajala Marjana Urbančič, je napisal prof. Martin Sušnik. Najprej so nastopili mladi iz Slovenskega doma San Martin z gorenjskimi plesi pod vodstvom Ani Senovršnik. Sledil je ples folklorne skupine iz Slovenske vasi, ki so se tudi po gorenjsko zavrteli. Že dolgo vrsto let vodi skupino Bogo Rozina. Poseben čar popoldnevu je dal Mendoški oktet, ki je s petjem izzval navdušeno ploskanje. Folklorna skupina najmlajših Mladika iz San Justa, pod vodstvom Mirjam Mehle Javoršek (pomagata ji Berni Juhant in Lučka Groznik), je zaplesala dolenjski ples. Petje mešanega zbora iz Slomškovega doma, pod vodstvom Marte Selan Brula, je bilo pravo presenečenje, saj so prvič javno nastopili. Za konec je pristavka folklorna skupina (vodi Marcelo Cante) zaplesala 'rezijanko'. S tem je bil zaključen uradni del dneva. Veliko rojakov je sodelovalo pri izvedbi Slovenskega dneva, med njimi: Irena Žužek (oblikovanje programa); Cecilija Stanovnik in David Rot (scena); Andrej Nabergoj (luči); Pavle Malovrh (zvok). Občinstvo je uživalo ob bogatem izročilu pesmi in plesa. Sledila je prosta zabava (skupina EQE).

Mendoški oktet na Srečanju zborov v San Justu, s scenarijo Toneta Oblaka. Prihodnjič več slik.
Foto: Lučka Oblak Čop

malo za šalo...

ROOSEVELT F.

Ameriški predsednik Franklin Delano Roosevelt se je ravno pripravljaj, da bi začel svoj predvolilni govor.

Nasprotniki so zbrali veliko število pristašev, ki so začeli skandirati:

»Mi hočemo poceni mleko.«

Roosevelt se je takoj znašel in zavpil:

»Jaz sem predsednik, ne pa molzna krava.«

+

Roosevelt je nekoč plačeval brivcu in ugotovil, da so se njegove storitve podražile.

»Povejte mi, zakaj naj vam plačam, ko se vendar vse ceni?« je vprašal.

»Zato, ker se ljudem obrazi podaljšujejo,« je odgovoril brivec.

+

PIJ X.

Papež Pij X. je ostal vedno ponižen in skromen, kakršen je bil še kot župnik. Niso mu bila vseč pretirana zagotavljanja vdanosti in vere. Sicilijanski škof, ki ga je napadla malarija, ga je po nekem monsinjorju zaprosil za blagoslov kot za edino zdravilo.

Papež je monsinjorju odgovoril: »Prisrčno pozdravite škofa in mu dajte moj blagoslov. Recite pa mu, naj vzame kinin, kar je bolj uspešno.«

Papež je monsinjorju odgovoril: »Prisrčno pozdravite škofa in mu dajte moj blagoslov. Recite pa mu, naj vzame kinin, kar je bolj uspešno.«

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Strinjam se, pod preteklostjo je treba potegniti črto. Nato pa sešteti vse barabije.
- Svoboda tiska je kriva, da moram sleherno jutro na tešče brati neizmerne neumnosti.
- Še nobena revolucija ni osrečila revolucionarjev.
- Še tako umazana vojna postane po zmagi pravična.
- Še vedno trdijo, da je bil jugoslovanski komunizem drugačen od sovjetskega – povejte mi razliko.
- Štirideset let smo gradili socializem, potem pa smo se lepega dne zbudili v kapitalizmu.
- Temelji demokratične Slovenije so trdni, saj so bili zakoličeni že v času totalitarne Jugoslavije.
- Tisti, ki so nas odpeljali iz Evrope, nam danes obljubljajo, da nas bodo pripeljali nazaj v Evropo.
- Tisti, ki so v socializmu lagali, v demokraciji nakladajo.
- Tito je bil pred svojim časom. Že v socializmu je bil kapitalist.
- To ni pravično: med svetniki in blaženimi ni niti enega komunista!
- To, kar je za kapitalista čekovna knjižica, je bila za komunista partijska izkaznica.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVija - Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo

Direktor: mons. dr. Jure Rode - Urednik: Stane Snoj - Člani uredniškega odbora: Marjana Batagelj, Metka Mizerit in arh. Jure Vombergar - Oblikovanje in prelom: Rozka Snoj - Ramón L. Falcón 4158, C1407GSR Buenos Aires, Argentina - Tel: +54-11-4636-0841 - Fax: +54-11-4636-2421 - E-mail: dusno_pastirstvo@ciudad.com.ar - Registro de la Propiedad Intelectual Nº 90.877 - Tisk: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - California 2750 C1289ABJ Buenos Aires, Argentina - Tel: +54-11-4301-5040 - E-mail: info@vilko.com.ar

POVERJENIKI: ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. - ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA - ITALIJA: Trst: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia - Gorica: Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. - AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA: ARGENTINA: po raznašalcih: \$130; po pošti: \$170 - Bariloche: \$150 - OBMEJNE DRŽAVE: DŽ+BS: USD 90; brez BS: USD 65 - AMERIKA: DŽ+BS: USD 110; brez BS: USD 75 - EUROPA: DŽ+BS: €100; brez BS: €70 - OSTALE DRŽAVE: DŽ+BS: USD 120; brez BS: USD 80. - Pošiljanje po več izvodov skupaj zniža poštne stroške - Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Jorge Rode, Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina - Duhovno življenje izhaja s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu RS

Škof Rožman bo vedno živ -

Jure Rode 257

Duhovno življenje je objavilo -

Pred 50 leti - Jure Vombergar ... 259

Cerkev je rasla v tolažbi

Svetega Duha - p. James 260

Greh, osebna žalitev Boga in

bližnjega - Tomáš Špidlík 262

Istega telesa in iste krvi s

Kristusom - François X. Nguyen

van Thuân 264

Elizabeta in Zaharija -

Silvester Čuk 266

Nameni Apostolata molitve za

november - Andrej Vončina 268

Ljubezen ti bo dala moč -

sv. Favstina Kowalska 269

Cerkev in sida - Luis María

Ansón - Prevedel Franci Markež . 271

»Živel Kristus Kralj!« - Ob

64-letnici smrti Narteja Velikonje . 272

Rožmanovo doživetje v Fatimi

- Dr. Jakob Kolarič 273

Razveljavitev procesa proti škofu

- G. Kocijančič se škandalizira

- Stane Snoj 276

Cerkev med obema Španijama -

Prevedel Marjan Hribar - Priredil

Marko Kremžar 279

Ali veste, koliko holesterola

imate? - Matija Cevc, dr. med. ... 281

Previdno, če zlomite varčno

sijalko - Pripravila Darja

Šneberger Breznik 283

Duhovno življenje je objavilo

- Jure Vombergar 282

Iz naše kronike - Metka Mizerit . 284

Tombola na Slovenski pristavi - Foto: Kenda

ŠESTI MEDNARODNI KONGRES KRISTUSA
KRALJA V LJUBLJANI LETA 1939 JE BIL KA
KOR SVETEL ŽAREK V TEŽKEM ČASU KI JE
NAPOVEDAL ČLOVEŠTVU NOVE VOJSKE
UNIČEVANJE IN SMRT + POMEN TE ODLIČ
NE MEDNARODNE PRIREDITVE ZA VSE
KATOLIŠKE NARODE IN POSEBEJ ZA
NAS SLOVENCE BOMO MOGLI JASNO
RAZPOZNATI ŠELE V PRIHODNOSTI +
V TEJ KNJIGI KI NAJ POPIŠE POTEK
KONGRESNIH PRIREDITEV SO ZBRA
NI GOVORI ŠESTEGA MEDNARODNEGA
KONGRESA KRISTUSA KRALJA DA BI
BOGATE IN PLODNE MISLI KI SO JIH
ODLIČNI IN UČENI ZASTOPNIKI RAZNIH
NARODOV NA KONGRESU POVEDALI
MOGLI VSI SLOVENCI SPREJETI ZA VODI
LO SVOJEGA DELOVANJA IN ŽIVLJENJA +
BODI TOREJ TA KNJIGA KAKOR ZAKLAD
NICA IZ KATERE BOMO ZAJEMALI PRA
VA NAČELA IN ZDRAVE SMERNICE V
SREČNIH DNEH IN V TEMNIH URAH PREIZ
KUŠENJ L 1940 + ŠKOF GREGORIJ ROŽMAN

S tem besedilom je oblikovana naslovnica knjige

VI. MEDNARODNI KONGRES KRISTUSA KRALJA, Ljubljana, 25.–30. VII. 1939